

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Πρώτος

Συνδρομή ἑτησίαν: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20—Ἀν συνδρομαὶ ἔρχονται ἀπὸ ἱερῶν τῆς Διευθυνσεως: Ὁδὸς Σταδίου, 6.

22 Φεβρουαρίου, 1876

ΕΘΝΙΚΗ ΚΑΤΗΧΗΣΙΣ

Ἑρμηνεύει ὑπὸ Α. Σ. Βυζαντίου.

Συνίχεται ἐξ 97.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΟΓΔΩΘ

Αἱ γυναῖκες.

Ἑρ.—Αἱ γυναῖκες πρέπει νὰ λαμβάνωσιν ὁποῖαν ἀνατροφὴν καὶ οἱ ἄνδρες;

Ἀπ.—Βεβαίως, διότι αὐταὶ πρῶται φροντίζουσι περὶ τῆς ἀνατροφῆς τῶν παιδίων καὶ αἱ πρῶται ἐντυπώσεις ἐπιδρῶσι τὰ μέγιστα εἰς τὴν διάπλασιν τῶν ἀνδρῶν. Ἄλλ' ἐννοεῖται ὅτι ἡ ἀνατροφή τῶν γυναικῶν πρέπει νὰ ᾖ ἀναπαινευμένη πρὸς τὴν φύσιν καὶ τὸν προορισμὸν τοῦ γυναικείου φύλου.

Ἑρ.—Περιέχει ἡ ἑλλ. ἱστορία παραδείγματα γυναικῶν, αἵτινες δὲν ὑπῆρξαν μόνον χρησταὶ μητέρες, ἀλλ' ὑπερέβησαν πολλὰ καὶ τοὺς ἄνδρας κατὰ τὸν ἡρωϊσμὸν καὶ τὴν φιλοπατρίαν;

Ἀπ.—Ἡ ἱστορία τῆς Σπάρτης βρίθκει τοιούτων παραδειγμάτων καὶ κατὰ τοὺς νεωτέρους δὲ χρόνους, αἱ Σουλιώτισσαι γυναῖκες ἐφάνησαν ἄξιαι κληρονόμοι τῶν σπαρτιατικῶν ἐκείνων ἀρετῶν.

Ἑρ.—Αἱ γυναῖκες ἔχουσι τὰ αὐτὰ δικαιώματα ὅσα καὶ οἱ ἄνδρες;

Ἀπ.—Αἱ γυναῖκες ἔχουσι τὰ ἀστυκὰ, ἀλλ' οὐ καὶ τὰ πολιτικὰ δικαιώματα. Ἡ ἐνῆλιξ γυνὴ, ἂν ᾖ ἀγαθὴ ἢ χήρα, δύναται νὰ ἔχη κτήματα, νὰ πωλῇ, νὰ ἀγοράζῃ, νὰ χρησιμεύῃ ὡς κληδεμῶν, νὰ πράττῃ, ἐνὶ λόγῳ, πᾶν ὅ,τι καὶ οἱ ἄνδρες· ἀλλὰ δὲν δύναται νὰ συντελῇ εἰς τὴν ἐπεξεργασίαν τῶν νόμων, εἰς οὓς ὑπακούει καὶ αὐτὴ, διότι δὲν λαμβάνει μέρος εἰς τὰς ἐκλογάς.

Ἑρ.—Πῶς δικαιολογεῖται ἡ ἐξαιρέσις αὕτη;

Ἀπ.—Δὲν ἐκρίθη δίκαιον νὰ ἀσκήῃ ἡ γυνὴ τὸ ὑπέρτατον τοῦτο πολιτικὸν δικαίωμα, ἀφοῦ δὲν ὑπηρετεῖ ὡς στρατιώτης. Ἐκτὸς δὲ τούτου, αἱ γυναῖκες, ἀσχολούμεναι εἰς οἰκιακὰ ἔργα, δὲν ἔδειξαν διάθεσιν νὰ ἀσχοληθῶσιν εἰς τὰ δημόσια.

Ἔπεται συνέχεια.

ΠΩΣ ΤΡΕΦΟΜΕΘΑ

ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΟΓΔΩΘ

Ὁ στόμαχος.

Συνίχεται ἐξ 98.

Εἰς τὴν προηγουμένην μου ἐπιστολὴν σοῦ εἶπα πολλὰ πράγματα περὶ στομάχου, ἐλησμόνησα ὅμως τὸ κυριώτατον, τοῦτέστι νὰ σοῦ περιγράψω πῶς εἶνε κατεσκευασμένος.

Θὰ εἶδες ἴσως ποτὲ σου κανένα ἀπὸ τοὺς περιπλανωμένους ἐκείνους μουσικοὺς, ἰταλοὺς πρὸ πάντων, οἵτινες κρατοῦσιν ὑποκάτω τῆς μασχάλης τῶν ἐν εἶδος ἀσχοῦ μελανοῦ, καὶ ἀφ' ἐνὸς μὲν φουσῶσιν ἐντὸς αὐτοῦ καὶ τὸν γεμίζουσιν ἀέρα, ἀφ' ἑτέρου δὲ τὸν πιέζουσι διὰ τῆς χειρὸς, καὶ παίζουσι μουσικὴν ἐνῶ ἐξέρχεται πάλιν ὁ ἀήρ δι' ἐνὸς καλάμου, τὸν ὁποῖον ἔχουσι προσκολλημένον εἰς τὸ ἄλλο ἄκρον τοῦ ἀσχοῦ. Ἄν δὲν εἶδες ποτὲ κανένα τοιοῦτον μουσικόν, λυποῦμαι πολὺ, διότι τὸ κύριον συστατικὸν τοῦ μουσικοῦ ἐκείνου ὄργάνου, ὁ μελανὸς δηλ. ἀσκός, θὰ σοῦ ἐδίδε ἀκριβεστάτην ἰδέαν τοῦ στομάχου σου καὶ τοῦτο διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον, ὅτι ὁ ἀσκὸς ἐκεῖνος εἶνε στόμαχος, καὶ στόμαχος ζῶου, τοῦ ὁποῖου ἡ ἐσωτερικὴ κατασκευὴ ὁμοιάζει πολὺ μὲ τὴν ἰδικήν σου. Τὸ ζῶον αὐτὸ (λυποῦμαι πολὺ διὰ τὴν ὁμοιότητα) εἶνε . . . ὁ χοῖρος! Δὲν εἶνε θέβαια κολακευτικὸν διὰ σέ, οὔτε διὰ κανένα μας· πλὴν τί νὰ γείνη; ὁ Θεὸς τοιοῦτοτρόπως ἔκρινε πρέπον νὰ κατασκευάσῃ τὰ πράγματα.

Δὲν εἶνε ὅμως καὶ τόσον μεγάλος ὁ ἰδικὸς σου στόμαχος, ὅσον ὁ στόμαχος τοῦ χοίρου· διότι τὸ ζῶον αὐτὸ δὲν κάμνει ἄλλο παρὰ νὰ τρώγῃ, καὶ ἔχει ἐπομένως, κατ' ἀνάγκην, πολὺ εὐρύχωρον στόμαχον.

Βάλε τὴν χεῖρά σου ἐν θέλῃς εἰς τὴν μικρὰν κοιλότητά, ἣτις εὐρίσκεται ὑποκάτω τοῦ στήθους σου, καὶ κράτει τὰς ἄκρας τῶν δακτύλων σου πρὸς τὸ μέρος τῆς καρδίας· θὰ σκεπάζῃς περίπου τὸ μέρος, τὸ ὁποῖον κατέχει συνήθως ὁ στόμαχός σου. Δύνασαι δὲ νὰ τὸν φαντασθῇς ὡς στρογγύλον καὶ ἐπίμηκες θυλάκιον, πλατύτερον πρὸς τὰ ἐπάνω καὶ γυνότερον πρὸς τὰ κάτω, ἀρκετὰ δὲ καμπύλον περὶ τὰ μέσα. Ὡς πρὸς τὸ μέγεθός του, δὲν δύναμαι νὰ σοῦ τὸ προσδιορίσω ἀκριβῶς, διότι

δὲν εἶνε πάντοτε τὸ ἴδιον. Ὁ στόμαχος σου εἶνε, βλέπεις, θυλάκιον πολὺ ἐλαστικόν, καὶ καθ' ὅσον γεμίζει τεντώνεται καὶ μεγαλώνει, ὅπως αἱ κόκκιναι ἐκείναι φουσκαὶ ἀπὸ καουτσού, αἱ ὁποῖαι φουσκώνουν ὅταν τὰς φουσκάνας καὶ μικρύνονται πάλιν ὅταν ἀδειάζουν. Τοιοῦτοτρόπως καὶ ὁ στόμαχος, ὅταν κενωθῇ, μικρύνεται καὶ συστέλλεται. Τότε δὲ, ἐπειδὴ τὰ κέριζ αὐτοῦ εὐρυσκόμενα μέρη, τὰ ὁποῖα ἐσηρίζοντο πρὶν ἐπάνω του, χάνουσι τὸ στήριγμα των, τεντώνονται κάπως περισσότερον, διότι φέρουσι μόνον ὅλον τὸ βάρος των· καὶ διὰ τοῦτο αἰσθανόμεθα μερικὰ παράδοξα τραβήγματα ἢ στρώφους εἰς τὸν στόμαχον, ὅταν κάμωμεν πολλὴν ὥραν νὰ φάγωμεν.

Οἱ ἀμελεῖς, οἵτινες δὲν συλλογίζονται νὰ φάγωσιν ἐγκαίρως, εἰδοποιῶνται διὰ τῶν εἰσόδων αὐτῶν, ὅτι εἶνε ὥρα τοῦ γεύματός των, καθὼς οἱ ἀμελεῖς ὑπηρετῶν ἐξυπνοῦσιν εἰς τὸν κώδωνα τοῦ αὐθέντου των. Εἶνε ὅμως καὶ πολλοὶ δυστυχεῖς, οἱ ὁποῖοι, ὅσον καὶ ἂν εἰδοποιηθῶσιν ὑπὸ τοῦ στομάχου των, μένουσι νηστικοί, καὶ τὸν παρακούουσι, διότι δὲν ἔχουσι τί νὰ τοῦ δώσωσιν. Ἄν δὲ ἡ παρακοή των αὐτὴ διαρκέσῃ πολὺ, ἀποθνήσκουσιν ἐπὶ τέλους, καὶ τῶν δυστυχῶν αὐτῶν ἀνθρώπων ὁ στόμαχος εὐρίσκεται τότε τόσο μικρὸς καὶ συνεσταλμένος, ὥστε μόλις εἶνε χονδρότερος ἐνὸς δακτύλου.

Ἀλλὰ, καθὼς ἀποθνήσκουν ὅσοι δὲν δίδουσι τροφήν εἰς τὸν στόμαχόν των, τοιοῦτοτρόπως ἐπίσης δύνανται νὰ ἀποθάνουν ὅσοι τοῦ δίδουσι περισσότερον ἢ ὅ,τι πρέπει. Τότε δὲ ὁ στόμαχος τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, οἱ ὁποῖοι σκάζουσιν καθὼς λέγει ὁ λαὸς, εὐρίσκεται τόσο ἐξωγυμμένος, ὥστε κατέχει μόνος τοῦ τὸ ἥμισυ τῆς κοιλίας καὶ κάτι περισσότερον.

Καθὼς βλέπεις λοιπὸν, ὁ στόμαχος δὲν ἔχει ἰδικόν του μέγεθος, καὶ τὸ ἀνάστημά του κανονίζεται συμφώνως πρὸς τὸ περιεχόμενόν του. Ὁμοιάζει κατὰ τοῦτο μὲ τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι κάμνουν τὸν μεγάλον καὶ κρατοῦν ὑψηλὰ τὴν μύτην των, ὅταν ἔχουν χρήματα καὶ τὰ θυλάκιά των ἦνε γεμάτα, τὰ καταιβάδουσιν δὲ ἐξ ἐναντίας καὶ γίνονται μικροὶ καὶ ταπεινοί, ὅταν πτωχύνουν. Ὑπάρχει ὅμως μεταξὺ τοῦ στομάχου καὶ τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν ἡ ἐξῆς διαφορὰ· ὅτι οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι εἶνε ἀνόητοι, διότι εἶνε ἄνθρωποι καὶ ὄχι θυλάκια, ἐνῶ ὁ στόμαχος μας εἶνε θυλάκιον, καὶ πολὺ εὐφυὲς μάλιστα, καθότι ἀλλέως, ἂν δὲν ἠδύνατο νὰ μεγαλῶνῃ κατὰ τὰς περιστάσεις καὶ τὰς ὁρέξεις μας, θὰ εὐρυσκόμεθα, μὰ τὴν ἀλήθειαν, πολὺ ἐμπεδευμένοι ἐνίοτε.

Ὁ τρόπος κατὰ τὸν ὁποῖον κενώνεται τὸ θυλάκιον αὐτὸ, ἀφοῦ γεμίσῃ, εἶνε πολὺ περίεργος ἐπίσης. Ἐνόςω διαρκεῖ ἡ χώνευσις, ὁ

στόμαχος εἶνε ἀσφαλέστατα κλεισμένος κατὰ τὰ δύο του ἄκρα· ἐπάνω μὲν διὰ τοῦ τελευταίου κρίκου τοῦ οἰσοφάγου, κάτω δὲ δι' ἐνὸς ἄλλου κρίκου, πολὺ ἰσχυροτέρου ὅμως, ὅστις ὀνομάζεται πυλωρὸς, καὶ ἀνοίγοι κλείει τὸν δρόμον ὅστις φέρει πρὸς τὰ ἔντερα.

Πυλωρὸς θὰ εἴπῃ ὅ,τι καὶ θυρωρὸς· εἶνε δὲ ἀληθινὸς θυρωρὸς ὁ κρίκος οὗτος, καὶ κάμνει ἀκριβῶς ὅ,τι καὶ ὁ ἐπάνω συνάδελφός του, τὸν ὁποῖον ἐγνωρίσαμεν ἤδη, δηλαδὴ γεύεται καὶ δοκιμάζει.

Παράδοξον θεθαίως σοῦ φαίνεται νὰ ἔχῃς ἐντός σου ἓνα τοιοῦτον παράδοξον δοκιμαστήν, καὶ σὺ νὰ μὴ γνωρίζῃς τίποτε, καὶ μῆτε ιδέαν ἂν νὰ ἔχῃς, τί κάμνει καὶ πῶς γεύεται ὁ κύριος οὗτος.

Καὶ ὅμως τοιοῦτοτρόπως ἔχει τὸ πρᾶγμα. Ὁ πυλωρὸς γεύεται, τουτέστι δοκιμάζει ἀληθῶς τὸ περιεχόμενον τοῦ στομάχου, καὶ ἐνόςω αὐτὸ δὲν εἶνε τῆς ὁρέξεώς του, ἐνόςω δηλ. ἡ χώνευσις δὲν τὸ μετεμόρφωσεν ἀρκετὰ, μένει κλειστὸς καὶ δὲν ἀφίνει τίποτε νὰ περάσῃ.

Ὁ ἐπάνω θυρωρὸς μας γεύεται πολλὰ πράγματα, καὶ ἔχει ἐπομένως πολλὰς ἀπολαύσεις. Γεύεται ψητὰ κοτοπούλια, ὑποδέχεται τὰ γλυκύσματα, περιποιεῖται ὠραίους καρπούς, ἔχει σχέσεις καὶ φιλίας πανταχοῦ, καὶ δέχεται ἐπισκέψεις πολὺ εὐαρέστους· τοῦτο δὲ πρὸς εὐτυχίαν μας, ἐννοεῖται, διότι μεταδίδει καὶ εἰς ἡμᾶς τὰς ἀπολαύσεις του.

Ἄλλ' ὁ κάτω θυρωρὸς μας, ὅστις ἐργάζεται διὰ τὸν ἑαυτόν του, ἄγνωστος καὶ ταπεινὸς εἰς τὴν σκοτεινὴν του τρύπαν, μίαν μόνην γεῦσιν ἔχει ὁ δυστυχὴς, ἓνα φίλον, μίαν γνωριμίαν· ἡ γνωριμία του δὲ αὐτὴ εἶνε εἰδὸς τι μαλακῆς ζύμης, μ' ἐν παράδοξον στακτερὸν χρῶμα καὶ μὲ γεῦσιν λίαν δυσάρεστον εἰς κάθε ἄλλον ἐκτός αὐτοῦ, ἡτις ὀνομάζεται χυμὸς, ἀγνωστὸν μὰ τὴν ἀλήθειαν διατί. Εἰς τὸν χυμὸν αὐτὸν μεταβάλλονται ὅλα τὰ φαγητὰ, ὁποιαδήποτε καὶ ἂν ἦνε, εὐμορφα ἢ ἀσχημα, νόστιμα ἢ ἄνοστα. Ὁ ψητὸς γάλλος τοῦ πλουσίου καὶ τὰ ὄσπρια τοῦ πτωχοῦ, τὰ γλυκύσματα τοῦ Σόλωνος καὶ ὁ μαῦρος ἄρτος τοῦ ἐργάτου, τὰ νόστιμα ὀπωρικά καὶ αἱ ἐλαῖαι τοῦ πένητος, ὅλα αὐτὰ μεταβάλλονται εἰς τὸν αὐτὸν χυμὸν· ἂν δὲ τοῦ πλουσίου ὁ οὐρανίσκος ἔχει καλλιτέραν τὴν τύχην ἀπὸ τὸν οὐρανίσκον τοῦ πτωχοῦ, οἱ πυλωροὶ ὅμως καὶ τῶν δύο εἶνε ὅμοιοι κατὰ τοῦτο, καὶ τὸν αὐτὸν χυμὸν δοκιμάζουσι. Ἡ ἰσότης, καθὼς βλέπεις, ἀρχίζει πολὺ γρήγορα.

Διὰ νὰ διαβῶσι λοιπὸν ἀπὸ τὸν πυλωρὸν τὰ φαγητὰ, ὅσα περιέχονται εἰς τὸν στόμαχον, πρέπει νὰ μεταμορφωθῶσιν εἰς χυμὸν· ἀλλέως ὁ πυλωρὸς δὲν ἀνοίγει. Ἐπειδὴ δὲ ἀπὸ τὰ πολλὰ καὶ διάφορα φαγητὰ, τὰ ὁποῖα τρώγομεν, ἄλλα χωνεύονται καὶ μεταβάλλονται

εἰς χυμὸν γρηγορώτερα καὶ ἄλλα ἀργότερα, ὁ πυλωρὸς διακρίνει μὲ θαυμαστὴν ὀξύδερκειαν ὅσα εἶνε χωνευμένα, καὶ τοὺς ἀνοίγει τὴν θύραν, ἀποκρούει δὲ ὅσα εἶνε ἀκόμῃ ἀχώνευτα καὶ δὲν μετεβλήθησαν εἰς χυμὸν. Ἄν, καθ' ὅ,τι πόθουσιν, κατέπιες συγχρόνως ἐν τεμάχιον ἄρτου καὶ ἐν τεμάχιον κρέατος, ὁ μὲν ἄρτος πρὸ πολλοῦ ἤδη ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ στομάχου, τὸ δὲ κρέας μένει· ἐτι καὶ ταλαιπωρεῖται ἐντός αὐτοῦ, περιμένον νὰ μεταβληθῇ εἰς χυμὸν.

Ἐκ τούτου δύνασαι καὶ μόνῃ σου νὰ συλλογισθῇς, πόσον κακὸν καὶ ἐπικίνδυνον πρᾶγμα εἶνε νὰ καταπίνῃς ἀπερισκέπτως πράγματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶνε δυνατὸν νὰ μεταβληθῶσιν εἰς χυμὸν, οὔτε εἶνε τόσο μικρά, καθὼς παραδείγματος χάριν ἐν κερασσοκούκουτσον, ὥστε νὰ γελάσωσι τὸν πυλωρὸν καὶ νὰ διέλθωσιν ἀπαρατῆρητα. Ὁ πυλωρὸς θὰ τοὺς κλείσῃ τὴν θύραν, καὶ καμμία μας διαταγὴ δὲν δύναται νὰ τὴν ἀνοίξῃ. Ὁ δὲ στόμαχος θὰ ἡναγκάζετο νὰ τὰ φυλάττῃ ἐντός του τίς οἶδε πόσον χρόνον, ἂν δὲν κατάρθωναν αὐτὰ, μὲ πολλὰς παρακλήσεις καὶ ἱκεσίας, νὰ μαλάξωσιν ἐπὶ τέλους τὸν αὐστηρὸν φύλακα, ὅστις ἐξοικειῖται μαζὺ των καὶ συγκατανεύει νὰ τοὺς ἀνοίξῃ τὴν θύραν, δηλαδὴ νὰ κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ νὰ παραβῇ τὸ κατήκόν του, καθὼς ἐνίοτε οἱ τελωνοφύλακες χαρίζονται εἰς τοὺς φίλους των λαθρεμπόρους καὶ ἀφίνουν ἐλευθέραν τὴν διάβασιν εἰς τὰ λαθρεμπόρια.

Πόσον ὅμως ὑποφέρει ὁ δυστυχὴς στόμαχος, πρὶν ἐξοικειωθῇ ὁ θυρωρὸς μὲ τοὺς ἀδιακρίτους ἐκείνους λαθρεμπόρους καὶ τοὺς ἐπιτρέψῃ νὰ ἀναχωρήσωσι! Ἀρκεῖ μόνον νὰ μάθῃς, ὅτι γυνὴ τις, ἥτις κατέπιεν ἐξ ἀπροσεξίας ἓνα πυρῆνα ροδακίνου, τὸν εἶχεν ἐπὶ δύο ὀλόκληρα ἔτη ἐντός τοῦ στομάχου της, καὶ ἐκινδύνευσεν νὰ ἀποθάνῃ ἐξ αἰτίας του. Ὑπέφερε πόνους φοβεροὺς, εἶχε καταντήσῃ πτώμα σχεδὸν ἀπὸ τὴν ἀδυναμίαν, καὶ οἱ ἱατροὶ δὲν ἤξευραν τί νὰ κάμουν, ὅτε ἐπὶ τέλους, ἦτον καιρὸς θελαία, ὁ πυλωρὸς κατεπίσθη νὰ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ ἡ γυνὴ ἐσώθη. Δὲν σοῦ συμβουλεύω ὅμως νὰ κάμῃς τὸ ἴδιον, καὶ νὰ κρεμασθῇς ἀπὸ τὴν εὐσπλαγχνίαν τοῦ θυρωροῦ σου, διότι οἱ θυρωροὶ δὲν εἶνε πάντοτε εὐδιάθετοι.

Τώρα ἐπεράσαμεν τὸν στόμαχον καὶ ἐμβαίνομεν εἰς ἄλλον δρόμον. Ἀλλὰ περὶ αὐτοῦ εἰς τὴν ἐπομένην ἐπιστολήν.

Ἐπεται συνέχεια.

ΑΓΓΕΛΟΣ ΒΑΙΧΟΣ.

Τὰ δένδρα ἔχουσι μεγάλην ἐπιρροὴν ἐπὶ τῆς υγείας τῶν πόλεων, διότι καθαρίζουσι τὸ εἶδος καὶ τὸν ἀέρα αὐτῶν. Ἐν Παρίσις τὰ ἐπὶ τῶν ὁδῶν δένδρα πρέπει κατ' ἀστυνομικὴν διάταξιν ν' ἀπέχωσι τοῦλάχιστον ὅ μῆτρα ἀπὸ τῶν οἰκιῶν, ὥστε δὲν δύνανται νὰ φυτευθῶσι τοιαῦτα

ἢ εἰς τὰς ὁδοὺς τὰς ἐχούσας πλάτος 20 μέτρων καὶ ἐπέκεινα. Τῷ 1872 ἠριθμοῦντο ἐπὶ τῶν ὁδῶν τῶν Παρισίων 102,154 δένδρα.

Γ. Τ.

ΡΩΞΑΝΔΡΑ ΜΑΥΡΟΚΟΡΔΑΤΟΥ, Η ΠΡΩΤΗ ΦΑΝΑΡΙΩΤΙΣΣΑ¹

Δὲν ἤξεύρω μέχρι τίνος εἴμεθα ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων, ἀλλ' ἀναμφισβητήτως τοὺς ὀμοιάζομεν πολὺ κατὰ τοῦτο, ὅτι, ἐν ταῖς παραδόσεσιν ἡμῶν, μικρὰν ἀποδίδομεν ἀξίαν εἰς τὴν καλλίστην μερίδα τοῦ ἀνθρωπίνου γένους, καὶ κατ' ἀκολουσίαν, ὑποθέτω, τοῦ ἑλληνικοῦ. Ὁμιλῶν δὲ ἐνταῦθα περὶ τῶν προπατόρων, ἐννοῶ τοὺς ἐπὶ τῶν ἱστορικῶν χρόνων· διότι οἱ ὀμηρικοὶ Ἕλληνες ὕμνησαν πολλὰς καὶ ποικίλας κυρίας, ἄλλας μὲν ἐπὶ ταῖς ἀρεταῖς αὐτῶν, καθὼς τὴν Νηυσικάαν, τὴν Πηνελόπην, τὴν Ἀνδρομάχην, τὴν Ἀρήτην, ἄλλας δὲ ἐπὶ ταῖς κακίαις, καθὼς τὴν Ἑλένην, τὴν Κλυταιμνήστραν, τὴν Ἀντιάν, τὴν Φαίδραν, τὴν Ἀλκμήνην. Ἀλλ' ἔπειτα οἱ Ἕλληνες τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τοῦ Δημοσθένους ἐσφετερίσθησαν ὑπὲρ ἑαυτῶν καὶ μόνων τὸ δικαίωμα τῆς ὑστεροφημίας, καὶ κλείσαντες τὰς θυγατέρας, τὰς συζύγους καὶ τὰς μητέρας των εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν, τὰς κατεδίκασαν εἰς αἰδίων λήθην. Ἡμεῖς οἱ νεώτεροι δὲν εἰμποροῦμεν νὰ εἴπωμεν ὅτι φυλακίζομεν οἰκοὶ τὰς κυρίας· πολλοῦ γε καὶ δεῖ μάλιστα ἀφ' ἧς ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη ἀνεκάλυψεν ὅτι τὸ ἀεικίνητον, ταῦτόν εἰπὲν le mouvement perpétuel, εἶναι ἀπαραίτητον πρὸς συντήρησιν τῶν τρυφερῶν ἐκείνων πλασμάτων· ἀλλὰ θεθαίως λησμονοῦμεν ὅτι ἐπὶ τέλους δὲν εἶναι ἀπλᾶ ἐπιπλα καὶ οἰκόσιτα ζῶα, ἡ δὲ μνήμη τινῶν ἐξ αὐτῶν δικαιούται νὰ διασωθῇ πολὺ μᾶλλον ἢ τὸ μεθυστέρως ὁπωσοῦν κατασκευαζόμενον κλέος κυρίων τινῶν, οἵτινες παρίστανται νῦν ὡς σωτήρες τῆς Ἑλλάδος, ἐνῶ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ δὲν ἐφρόντιζον εἰμὴ πῶς νὰ σώσωσιν ἑαυτούς. Καὶ τὸ κακὸν δὲν εἶναι πρόσφατον. Ἀνοίξατε τὸν ὑπὸ τοῦ Σκοπελίτου Καίσαρος Δαπόντε συνταχθέντα ἐν τῇ παρελθούσῃ ἑκατονταετηρίδι *Κατάλογον ἱστορικῶν ἀξιόλογον τῶν καθ' ἡμᾶς χρηματισάντων ἐπισήμων Ῥωμαίων*, τὸν φέροντα ὡς ἐπίγραμμα·

Ἄνδρῶν σοφῶν ἄλλοις καὶ ἐπισήμων,
ὅς δ' ὦν ἐδλάττησεν, ὡς ῥόδα, χρόνος.

Ὁ κατάλογος οὗτος περιγράφει τὸν βίον καὶ τὴν πολιτείαν πολλῶν πατριαρχῶν, ἀρχιερέων, ἱερομονάχων, ἱερέων, ἱεροδιακόνων, μοναχῶν, αὐθεντῶν, δραγομάνων, ἀρχόντων, πραγματοτεχνῶν, διδασκάλων, οὐδεμία ὅμως γυναικὶς βιογραφία ἔρχεται νὰ ποικίλῃ καὶ κοσμήσῃ τὸν μονότονον

1. Ἀνεγνώσθη, ὡς καὶ αἱ προεχέουσες δημοσιευθεῖσαι βιογραφίαι ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ ὀνόματος, ἐν τῇ φιλολογικῇ Σχολῇ Παρισίων.

ἐκείνων κῆπον τοσούτων ἐπισήμων ἀνδρῶν, ὧν πολλοὶ ἤθελον βεβαίως ἀπορήσει ἐάν, ἐξεγειρόμενοι ἐκ τῶν τάφων, ἤθελον ἶδει ἐαυτοὺς προσφερομένους ὡς ῥόδα εἰς τὰς παρούσας γενεάς. Ἡ ἱστορία τῆς Ἑλλάδος κατήντησεν οὕτω νὰ ὁμοιάζῃ τὰς ἱεράς τοῦ ἀγίωνύμου ὁροὺς Ἄθω μονάς, ὅπου θηλυκὸν κάθενος εἶδους δὲν ἐμβαίνει.

Τὸ δὲ οὐδὲν ἥττον δεινὸν εἶναι ὅτι οὔτε δύναται σήμερον πλέον νὰ ἐπανορθωθῇ καθ' ὅλοκληρίαν ἡ ἀδικία αὕτη. Ὑποθέσατε τῶντι ὅτι ἠθέλομεν ἔχει ἐν τῷ παρελθόντι ἡμῶν κάμιναν Madame de Chevreuse, κάμιναν Duchesse de Longueville· ὑποθέσατε προσέτι ὅτι ἐν τοῖς φιλοσόφοις ἡμῶν ἠθέλεν εὐρεθῇ τις Cousin, μὴ νομίζων ἀνάξιον τῶν ἄλλων ἐμβριθῶν αὐτοῦ μελετῶν, τὸ ν' ἀσχοληθῇ περὶ τὴν βιογραφίαν τῶν ἐπιχαρίτων ἐκείνων καὶ πολυπραγμόνων ὄντων· πῶς ἦτο δυνατόν νὰ ἐπιχειρήσῃ τὸ ἔργον, ἀφοῦ οὐδὲν ἀπεμνημονεύθη περὶ τοῦ χαρακτῆρος, περὶ τῶν πράξεων, περὶ τῶν περιπετειῶν αὐτῶν; Καὶ τοιαύτας μὲν πολυωνύμους δεσποίνας, τοιοῦτους δὲ τεχνίτας τοῦ λόγου, δὲν εὐτυχῆσαμεν ἔτι νὰ ἀναδείξωμεν. Δὲν στερεῖται ὅμως ἡ ἱστορία τοῦ νεωτέρου ἑλληνικοῦ ἔθνους κυρίων αἰτινῶν, διαπρέψασαι ἐπὶ παιδείᾳ καὶ φιλοτιμίᾳ, ἀνέθρεψαν αὐταὶ υἱοὺς κοσμήσαντας διὰ πολιτικῶν καὶ ἄλλων ἀρετῶν τὰς παρελθούσας ἡμῶν ἑκατονταετηρίδας· καὶ καθωδήγησαν αὐτοὺς ἐν τῷ βίῳ διὰ τῶν συμβουλῶν, καὶ συνεμερίσθησαν οὐ μόνον τὰς ἀγαθὰς αὐτῶν τύχας, ἀλλὰ καὶ τὰς συμφοράς· ἐτέρως δὲ, ἀναδειχθείσας ὄντως ἡρωϊδας περὶ τὴν πρὸς τοὺς οἰκείους ἀφοσίωσιν· καὶ ἐτέρως πάλιν ὧν τὸ κάλλος καὶ ἡ ἐλαφρότης, ἂν δὲν προσεκάλεσαν Τρωϊκοὺς πολέμους, πολλῶν ὅμως καὶ σπουδαίων πολιτικῶν περιπλοκῶν ἐγένοντο πρόξενοι. Οἱ τάφοι αὐτῶν κεῖνται ἀνώνυμοι, καὶ οὐδὲν μνημεῖον διδάσκει τὸν διαβάτην τοῦ παρελθόντος τίνας ἐγένοντο καὶ τί ἐπραξάν. Δὲν εἶναι ὅμως ἐπὶ τέλους ἴσως ἀδύνατον, συλλέγοντες ἐπιμελῶς, καὶ συναρμολογούντες καὶ ἐρμηνεύοντες τὰς ὀλίγας περὶ αὐτῶν περιωθεύσας εἰδήσεις, νὰ ἀποδείξωμεν ὅτι ἐάν δικαίως εὐγνωμονῶμεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, δὲν εἴμεθα ἀμνήμονες καὶ τῶν μητέρων.

Πολὺ πρὶν κατάρτισθῇ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἡ τάξις ἐκείνη τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν, ἡ γνωστὴ γενομένη ὑπὸ τὸ τῶν Φαναριωτῶν ὄνομα, ὑπῆρχον αὐτόθι ὁμογενεῖς, οἵτινες, ἰσχύοντες εἴτε ἐπὶ καταγωγῇ, εἴτε ἐπὶ πλούτῳ, ἂν δὲν ἀνεβιβάζοντο ἔτι εἰς τοὺς θρόνους τῆς Βλαχίας καὶ Μολδαυίας, οὐδὲ διεξήγον τὴν ἐξωτερικὴν τοῦ ὁσμανικοῦ κράτους πολιτικὴν, διεῖπον ὅμως τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἡμῶν πράγματα, ἐπενήργουν καὶ ἄλλως εἰς τὴν τύχην τοῦ ἔθνους διὰ τῆς πρὸς τοὺς δυνάστας οἰκειότητος καὶ φιλίας, ἀνεδείκνυντο ἀντιπρόσωποι τῶν παριστρίων ἡγε-

μόνων καὶ πολλάκις συναδέοντο μετ' αὐτῶν διὰ κηδεστίας. Τοιοῦτοι ἐγένοντο οἱ Παλαιολόγοι, οἱ Καντακουζηνοὶ, οἱ Ἀσάναι, οἱ Ῥάλλαι, οἱ Ξενάκται, οἱ Γαβράδεις· τοιοῦτος δὲ περὶ τὰ τέλη τῆς ΙΣΤ' ἑκατονταετηρίδος ὑπῆρξε καὶ ὁ Σκαρλάτος Μπεγλικτζής. Ὁ ἄνθρωπος οὗτος εἶχε πλουτήσῃ ἐκ τῆς προμηθείας τῶν κρεάτων τοῦ ὁσμανικοῦ στρατοῦ, διόπερ καὶ ἐπωνομάσθη Τζελέμππασης, ἐκ τοῦ Τζελέπης, προβατέμπορος, ὄνομα τὸ ὁποῖον, ὅτε θραδύτερον ὁ Σκαρλάτος συγκατελέχθη μεταξὺ τῶν ἀρχόντων τῆς Κωνσταντινουπόλεως, καὶ ἴσχυσε, καὶ προσχειρίσθη ἀντιπρόσωπος παρὰ τῇ Υ. Πύλῃ τῶν ἡγεμόνων τῆς Δακίας, ἐτροπολογήθη μικρὸν εἰς τὸ Τζελεμπής, ἵνα ἐπικαλύψῃ ἐπὶ τὸ εὐγενέστερον τὸ ἀρχικὸν ἐπάγγελμα. Ὁ πλοῦτος αὐτοῦ ἐλέγετο πολὺς· ἀλλὰ μὴ νομίσῃ τις ὅτι δύναται νὰ παραβληθῇ πρὸς τοὺς θησαυροὺς τινῶν ἐκ τῶν σημερινῶν ἡμῶν Κροίσων. Τὸ πλεῖστον τῆς περιουσίας ταύτης μετεβιβάσθη εἰς τὸν ἑγγονον αὐτοῦ Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον, τὸν πρεσβύτερον· ἡξεύρομεν δὲ ὅτι, ὅτε οὗτος, τῷ 1683, ἐφυλακίσθη ὑπὸ τῆς Κυβερνήσεως καὶ ἐδέησε νὰ λυτρωθῇ διὰ χρημάτων, μετὰ κόπου ἡδυνήθη νὰ καταβάλῃ 200 πουργία, ἥτοι 100,000 γροσίων, τὰ ὁποῖα, ὅσονδ' ἦτοτε καὶ ἂν ἀνυψωθῇ ἢ τε ἐσωτερικὴ καὶ ἢ σχετικὴ αὐτῶν ἀξία, πολὺ ἔτι θέλουσιν ἀπέχει τῶν δεκάδων ἑκατομμυρίων ὅσα νῦν πληροῦσι τὰ κιβώτια οὐκ ὀλίγων ἐκ τῶν ἡμετέρων ὁμογενῶν. Καὶ σημειώτεον ὅτι ὁ Μαυροκορδάτος, διατελέσας ἐν τῷ μεταξὺ ἐφ' ἱκανὸν χρόνον μέγας διερμηνεύς, ἔλαβεν ἀφορμὴν ν' αὐξήσῃ μᾶλλον ἢ νὰ ἐλαττώσῃ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ.

Τοῦ Σκαρλάτου ἐκείνου Μπεγλικτζή θυγάτηρ ἐγένετο ἡ Ῥωξάνδρα, ἥς θέλομεν σκιαγραφήσῃ μᾶλλον ἢ ζωγραφῆσαι τὴν εἰκόνα. Πότε ἀκριβῶς ἐγεννήθη, ἄδελον. Ἐπειδὴ ὅμως γινώσκουμεν ὅτι ἀπεβίωσε τῷ 1684 καὶ ὅτι ἐνυμφεύθη τὸ πρῶτον μεταξὺ τοῦ 1623 καὶ τοῦ 1626 ἔτους, πιθανώτατον ἀποβαίνει ὅτι ἐγεννήθη περὶ τὸ 1605. Διδάσκαλος δὲ αὐτῆς διετέλεσεν ὁ μέγας λογοθέτης Ἰωάννης Καρυοφύλλης, ὅστις ὑπῆρξεν οὐ μόνον σοφὸς ἀνὴρ, ἀλλὰ καὶ μακροβιώτατος καὶ παραδόξως ῥωμαλέος. Κατὰ τὸν Καيسάριον Δαπόντε, ἐγρονθοκοπήθη μὲ τὸν Ἀλέξανδρον Μαυροκορδάτον, ἐντὸς τῆς μεγάλης ἐκκλησίας, τῷ 1690, ὃ ἐστὶν ἑκατοντούτης περίπου ὧν, διότι ὡς διδάσκαλος τῆς Ῥωξάνδρας, ἀναγκαιῶς ὑπερέβαινε αὐτὴν κατὰ 15 τοῦλάχιστον ἔτη. Εἶναι ἀληθὲς ὅτι, καθὰ ἐξηγήσαμεν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἡμῶν, ὁ Μαυροκορδάτος δὲν ἦτο ἐν Κωνσταντινουπόλει τῷ 1690· ὥστε τὸ γεγονός δέον νὰ ἀποδοθῇ εἰς ἄλλο ἔτος, παρεκτός ἐάν παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ Δαπόντες ἀνέπλασε πρᾶγμα ἀνύπαρκτον, ἢ ἐπανελάβε φήμην ἀδέσποτον, ὅπερ

καὶ πιθανώτερον, διότι πῶς τῶντι νὰ πιστεύσωμεν ὅτι ὁ Μαυροκορδάτος, ὅσον δέξυχολος καὶ ἂν ὑποθεθῇ, ὕψωσε ποτὲ χεῖρα κατ' ἀνδρὸς, ὅστις ἀφοῦ ἐξεπαίδευσεν τὴν ἰδίαν αὐτοῦ μητέρα, ἐπειτα ἐμύησε καὶ αὐτὸν τοῦτον εἰς τὴν τῶν λόγων ἐπιστήμην! Ἀλλὰ τοῦ τε βαθυτάτου γήρατος εἰς ὃ προήλασε καὶ τῆς μέχρι τέλους διατηρήσεως τῶν διανοητικῶν, ἂν ὅχι ἄλλο, δυνάμεων αὐτοῦ, ἔχομεν ἀποδείξεις μᾶλλον ἀναμφισβητήτους. Σῶζονται ἐπιστολαὶ αὐτοῦ τῶν ἐτῶν 1690 καὶ 1692, οὐδὲν ἥττον δὲ βέβαιον εἶναι, ὅτι ἐν τῷ τέλει τῆς ζωῆς ἐν ὑποφίᾳ γενόμενος εὐνοεῖν καὶ ὁμοφρονεῖν τοῖς καλῶνιστάς, ὡς γράφει ὁ Δημήτριος Προκοπίου, ἀνωμολόγησεν ἐπὶ συνόδου, αὐτοπροσώπως παρελθὼν, τὴν κακοδοξίαν, καὶ ἔτυχε τῆς προσηκούσης συγγνώμης.

Ὅπωςδ' ἦτοτε βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ ὑπ' αὐτοῦ ἐκπαιδευθεῖσα Ῥωξάνδρα ἐγένετο γυνὴ λογιωτάτη διὰ δὲ τοῦτο καὶ τὴν ἐξαίρετον αὐτῆς κοινωνικὴν τάξιν, ὅλοι οἱ ἐπιφανεῖς ξένοι, οἱ εἰς Κωνσταντινουπόλιν παρεπιδημοῦντες ἐκ τῆς ἐσπερίας Εὐρώπης, ἐσπευδον νὰ τὴν ἐπισκεφθῶσι, καὶ συνδιαλεγόμενοι μετ' αὐτῆς, ἀπεθαύμαζον τὴν τε παιδείαν αὐτῆς καὶ τὴν εὐφυΐαν. Εἶχεν ἄρ' ἂν καὶ τὸ προτέρημα ἐκείνο τὸ ὁποῖον αὐθάδεις τινὲς ἀνθρώποι ἀναγράφουσιν ὡς τὸ πρῶτιστον τῶν καθηκόντων πάσης γυναικός; Δυστυχῶς οὐδεμίαν ἔχομεν εἰκόνα αὐτῆς πρὸ ὀφθαλμῶν. Εἶναι ὅμως πασίγνωστοι οἱ ζῶντοί καὶ εὐρυθμοὶ τοῦ υἱοῦ τῆς χαρακτῆρος· τὸν δὲ ἑγγονόν τῆς Ἰωάννης ἐλεγεν ὁ Καντεμῖρης ὠραϊότατον τῶν κατ' αὐτὸν ἀνδρῶν. Ἡ φυσιογνωμία τῶν τέκνων δὲν ἐγγυᾶται πάντοτε τὴν εὐμορφίαν τῶν γονέων, καὶ μάλιστα ἀμφοτέρων τῶν γονέων. Ἀλλὰ δὲν ἡξεύρω διατῇ, μελετῶν τις τὴν εἰκόνα τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου, ἀποκλίνει νὰ πιστεύσῃ ὅτι οὗτος ὤφειλε τοὺς μεγάλους ἐκείνους ὀφθαλμοὺς καὶ τὸ μικρὸν καὶ εὐσχημάτιστον στόμα εἰς τὴν μητέρα μᾶλλον ἢ εἰς τὸν πατέρα. Εἰς δὲ τῶν ἐγκωμιαστῶν τῆς παραβάλλει αὐτὴν πρὸς τὴν Ὑπατίαν, τὴν περιώνυμον οὐ μόνον ἐπὶ σοφίᾳ ἀλλὰ καὶ ἐπὶ κάλλει Ἀλεξανδρινήν, πρὸς ἣν ὁ ἀρχιερεὺς Πτολεμαῖδος Συνέσιος, ὅσον ἀρχιερεὺς καὶ ἂν ἦτο, ἔγραφε ποτὲ, ὅτι οὐδ' εἰς τὴν μέλλουσάν ζωὴν θέλει λησμονήσῃ τὴν φίλιν Ὑπατίαν. Ἀλλὰ ὅμως ἀσφαλεστέραν μαρτυρίαν περὶ τοῦ σπουδαίου τούτου πράγματος δὲν ἔχομεν, τὸ δὲ δεινότερον, δὲν ἡξεύρομεν ποῖος ἔπλασε τὸν σκαλὸν ἀστεῖσμον, ὅτι ἡ Ῥωξάνδρα ἀπέβλεπεν ἐξ εὐλογίας, κόρη ἔτι οὔσα, τὸν ἑνα ὀφθαλμόν, ὅτι διὰ νὰ ἀπατήσῃ τὸν πρῶτον αὐτῆς σύζυγον, τὸν ἡγεμόνα τῆς Βλαχίας Ἀλέξανδρον Δ', ἐνυμφεύθη κεκαλυμμένον ἔχουσα τὸ πρόσωπον, καὶ ὅτι, ἐπειδὴ μετὰ τὴν τελευτὴν τῆς ἱερουργίας τοῦ γάμου ἐδέησε τελευταῖον νὰ ἀποκαλυφθῇ, ἀπεπέμφθη ἀμέσως εἰς Κωνσταντινουπόλιν. Ἡ φήμη αὕτη,

καὶ τοὶ πολλάκις ἐπαναληφθεῖσα, εἶναι ἀνυπόστατος. Ὁ Καيسάριος Δαπόντες, ὅστις μνημονεύει τοῦ γάμου ἐκείνου, οὐδὲν τοιοῦτον ἀπειρόκλον ἀναφέρει, αἱ δὲ περὶ τῆς τελευτῆς ταύτης λεπτομέρειαι, αἱ ὑπὸ τοῦ Διονυσίου Φωτεινοῦ ἱστορηθεῖσαι, ἐκ διαφόρων βλαχικῶν καὶ μολδαυικῶν χρονικῶν, αἴρουσιν ἐκ μέσου καὶ τοὺς τελευταίους δισταγμοὺς ὅσους ἡδυνάμεθα νὰ ἔχωμεν περὶ τοῦτο.

Ἐν ἔτει 1623 ἀνέβη τὸ δεύτερον εἰς τὸν ἡγεμονικὸν τῆς Βλαχίας θρόνον ὁ Ἀλέξανδρος Δ', υἱὸς τοῦ Ῥάδουλ βοεβόδα Μίχνα, ὅστις συγχρόνως προσχειρίσθη ἡγεμὼν Μολδαυίας, ἀφοῦ πρότερον, 1610-1616, ἦρξε τῆς Βλαχίας. Ὁ Ἀλέξανδρος εἶχεν ἤδη χηρεύσει ἐκ πρώτου γάμου· ἀλλ' ἦτο ἔτι νέος καὶ ἀποφασίσας νὰ συζευχθῇ αὐθις, ἐξελέξατο πρὸς τοῦτο τὴν κόρην τοῦ Σκαρλάτου Μπεγλικτζή. Ἄν ἡ ἐπιφανὴς αὕτη κόρη ἦτο ἀνάπηρος, τὸ πρᾶγμα δὲν ἦτο δυνατόν νὰ μὴν ἦναι γνωστὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει· καὶ ἂν ἦτο γνωστὸν ἐν Κωνσταντινουπόλει, δὲν ἦτο δυνατόν νὰ ἦναι ἄγνωστον εἰς τοὺς δύο ἡγεμόνας, οἵτινες εἶχον μυρίους τρόπους νὰ ἡξεύρωσι τί συμβαίνει εἰς τὴν βασιλεύουσάν. Καὶ ἔπειτα ὁ μὲν πατήρ διέτριψεν αὐτόθι ἀπὸ τοῦ 1616-1623, ὁ δὲ υἱὸς ἀπὸ τοῦ 1619-1623, ὥστε ἀμφοτέροι ἐγνώρισαν αὐτοπροσώπως τὴν Ῥωξάνδραν· καὶ ἐγνώρισαν αὐτὴν μικρὸν πρὸ τοῦ γάμου, ὅστις ἐτελέσθη μεταξὺ 1623 καὶ 1626, διότι ἐτελέσθη ζῶντος τοῦ πενθεροῦ τῆς, ὅστις ἀπεβίωσε κατὰ τὸ τελευταῖον τοῦτο ἔτος. Ἰνα παραδεχθῶμεν λοιπὸν τὴν πῆρσιν, πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν ὅτι συνέβη ἐν τῷ τελευταίῳ τούτῳ διαστήματι καὶ ὅτι οὐδεμίαν περὶ αὐτῆς εἰδήσιν ἔλαβον οἱ δύο ἡγεμόνες. Ἀλλ' ἔγω καὶ τοῦτο· πῶς ὅμως θέλουσι συμβιβασθῇ αἱ λεπτομέρειαι τῆς τοῦ γάμου τελευτῆς πρὸς τὰς λεπτομέρειας τοῦ θρῶνιματος; Ὁ πατήρ τοῦ γαμβροῦ ἀπεφάσισεν ὅτι τὸ μυστήριον θέλει τελεσθῇ καὶ πανηγυρισθῇ εἰς Τεκούτζι τῆς Μολδαυίας, ὅπου συνῆλθον ἀμφοτέροι οἱ ἡγεμόνες μετ' ὅλων τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν ἀρχόντων τῶν δύο ἡγεμονικῶν καὶ μετὰ πολλῆς ἄλλης συνοδείας. Ἐκεῖ προσῆλθε καὶ ἡ νύμφη· πρέσβεις τῆς Τρανσυλβανίας, τῆς Οὐγγαρίας καὶ τῆς Πολωνίας προσέφερον εἰς τοὺς νυμφίους δῶρα πολυτελῆ· ἐγένοντο δὲ πολλαὶ παρατάξεις, τζερεμόνιαι καὶ εὐθυμίαι ἐπὶ τραπέζῃ, καὶ ὅς οἱ μὲν Μολδαυοὶ ἀρχόντες ἴσταντο ἐκ δεξιῶν, οἱ δὲ Βλάχοι ἐξ εὐωνύμων· καὶ οἱ ἐορταὶ αὐταὶ διήρκεσαν δεκαπέντε ἡμέρας. Ἐντεῦθεν λοιπὸν πρέπει νὰ ὑποθέσωμεν, ἢ ὅτι καὶ ὅλον τοῦτο τὸ διάστημα ἡ νύμφη ἔμεινε κεκαλυμμένην ἔχουσα τὸ πρόσωπον καὶ παντελῶς ἀθέατος εἰς πάντας, καὶ εἰς αὐτὸν τὸν νέον αὐτῆς σύζυγον, ὅπερ ἀπαραδέκτον· ἢ ὅτι ἀποπεμφθείσης αὐτῆς, ἐξηκολούθησαν οὐδὲν ἥττον αἱ πανηγύρεις, ὅπερ ἔτι μᾶλλον ἀδύνατον.

Πῶς δὲ νὰ πιστεύσωμεν ὅτι τὰ διάφορα βλαχικά καὶ μολδαυικά χρονικά, ἐξ ὧν ῥητῶς καὶ ἐπανειλημμένως λέγει ὁ Φωτεινὸς ὅτι ἠρύσθη τὴν περὶ τοῦ γάμου τοῦτου ἐκθεσίν του, οὐδὲν ἤθελον διαλάβει περὶ τοῦ σκανδαλίου ἐκείνου, ἐὰν τῶντι συνέβαινεν; ἢ πῶς, ὅτι ὁ Φωτεινός, εὐρὼν τὴν ἱστορίαν τοιοῦτου σκανδαλίου ἐν τοῖς χρονικοῖς, ἤθελεν ὅλως ἀποσιωπῆσαι αὐτήν; Ἀλλ' ὁ Φωτεινὸς λέγει ἐπανειλημμένως: «Καὶ τελειωθέντων τῶν γάμων, ἐπέστρεψεν ἕκαστος εἰς τὰ ἴδια.»

Τὸ βέβαιον εἶναι ὅτι ἡ Ῥωξάνδρα δὲν ἀπῆλυσεν ἐπὶ μακρὸν χρόνον τὰ μεγαλεῖα τῆς ἐν Βλαχίᾳ ἡγεμονίας· τοῦτο ὅμως δι' ἄλλην αἰτίαν. Ὁ Ἀλέξανδρος Β' ἀπεβίωσε τῷ 1630· καὶ τότε ἡ νεαρά χήρα, ἐπιστρέψασα εἰς Κωνσταντινούπολιν, ἐπανέλαβε τὸν προηγούμενον ἥρεμον βίον, παρὰ μὲν τοῦ πένθος διὰ τῆς μελέτης καὶ τῆς εὐποιίας. Ἀλλ' ἦτο εἰς τὸ ἄνθος τῆς ἡλικίας ἐτι, ἢ δὲ μνήμη τοῦ πρώτου συζύγου δυσκόλως ἠδύνατο νὰ ἀνθῇ ἐπὶ πολὺ εἰς τοὺς πόθους καρδίας τρυφερᾶς καὶ πνεύματος εὐφραντάστου, τόσῳ δυσκολώτερον ὅσῳ ὁ γάμος ἐκείνος ἀπέβη, ὡς φαίνεται, ἄγονος, τοῦλάχιστον οὐδὲν ἐσώζετο ἤδη ἐξ αὐτοῦ τέκνον, τὸ δυνάμενον ἐνίοτε νὰ συνεχίσῃ τὸν πρὸς τὸν ἀπὸντα σύντροφον τῆς ζωῆς δεσμὸν καὶ νὰ θωρακίσῃ διὰ τῆς στοργῆς τὴν γυναικα ἀπὸ τῶν περιστοιχιζόντων αὐτὴν ἐσῶθεν καὶ ἐξῶθεν ἐπικινδύνων περισπασμῶν. Δὲν ἦτο ὅμως πάλιν ἡ Ῥωξάνδρα ἐκ τῶν εὐθράστων ἐκείνων σκευῶν, τὰ ὅποια συντρίβονται ἐπὶ τῇ ἐλαχίστῃ θίξει. Κατὰ τὰ τέσσαρα πρῶτα τῆς χηρείας τῆς ἐτη, πολλοὶ βεβαίως τῶν ἐν Κωνσταντινουπόλει νέων ἐπεζήτησαν τὴν εὐνοίαν αὐτῆς, ἀλλ' αὐτὴ ἐπέχευ. Ἐπέχευ μέχρις οὗ παρέστη ἐνώπιόν της ὁ Χῖος Νικόλαος Μαυροκορδάτος.

Δὲν ἠξέυρω ἂν ἠγάπησε ποτὲ τὸν πρῶτον αὐτῆς ἄνδρα, ἀλλ' ἡ αἴγλη τοῦ ἡγεμονικοῦ ἀξιώματος ἦτο ἱκανὴ νὰ ἐξηγήσῃ τὸν γάμον ἐκεῖνον. Ὁ δὲ Νικόλαος Μαυροκορδάτος ἦτο μὲν ἀνὴρ εὐπορος καὶ, κατὰ τὸν Καισάριον Δαπόντε, ἄρχων εὐγενῆς καὶ πρῶτος τῆς Χίου· καθ' ἑαυτὰ ὅμως καὶ μόνον τὰ προτερήματα ταῦτα δὲν ἤθελον ἀρκέσει νὰ δελεάσωσι τὴν θυγατέρα τοῦ μεγάλου καὶ ἰσχυροῦ ἄρχοντος τῆς Κωνσταντινουπόλεως, τὴν χήραν δὲ τοῦ λαμπροῦ ἡγεμόνος τῆς Βλαχίας. Ὅθεν ἀνάγκη νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἐλάλησεν ἡ καρδιά αὐτῆς· καὶ τῷ 1635 προσέφερεν ἑαυτὴν εἰς τὸν εὐτυχῆ Χῖον.

Κατὰ δὲ τὸ ἐπόμενον ἔτος ἔτεκεν υἱόν, κληθέντα Ἀλέξανδρον ἀπὸ τοῦ ὀνόματος τοῦ ἐκ πατρὸς πάππου. Τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς τῆς Ῥωξάνδρας ἐπεφυλάχθη, κατὰ τὸ τότε τηρούμενον ἔθος, εἰς τὸν δεύτερον υἱόν, ἀλλ' ἡ προσδοκία αὕτη δὲν ἐπέπρωτο νὰ ἐκπληρωθῇ, διότι οὐ πολὺ μετὰ τὸν τοκετὸν, ἡ μήτηρ ἔλαβε τὴν ἀτυχίαν

νὰ στερηθῇ καὶ τὸν νέον αὐτῆς σύζυγον· τὸ δὲ ὄνομα τοῦ Σκαρλάτου ἀπεδόθη βραδύτερον εἰς τὸν δεύτερον υἱόν τοῦ Ἀλεξάνδρου Μαυροκορδάτου καὶ εἰς τὸν πρῶτον τοῦ τρίτου υἱοῦ τοῦ Ἀλεξάνδρου, τοῦ Ἰωάννου, τὸν κληθέντα, ἐπὶ τὸ εὐρωπαϊκώτερον, Κάρολον. Τὸ ὄνομα ὅμως τοῦ πατρὸς τῆς Ῥωξάνδρας ἠξιώθη τιμῆς ἔτι μεζζονος· διότι ἦτε ὁσμανικὴ κυβέρνησις καὶ ἡ αὐστριακὴ ἐκάλεσαν ἀείποτε τοὺς ἀπογόνους τῆς θυγατρὸς αὐτοῦ οὐχὶ Μαυροκορδάτους, ἀλλὰ Ἰσπερλετ-ζαδέδες, ταῦτόν εἶπεν Σκαρλατίδας· τοῦτο δὲ διότι αὐτὸς ὁ ἀρχηγέτης αὐτῶν Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος προσεπωνομάζετο, ὡς φαίνεται, καὶ Σκαρλάτος. Οὕτω τοῦλάχιστον ἀποκαλεῖ αὐτὸν ὁ Δημήτριος Προκοπίου, λέγων Ἀλέξανδρος Μαυροκορδάτος Σκαρλάτος.

Μετὰ τὸν πρόωρον τοῦ δευτέρου αὐτῆς συζύγου θάνατον ἡ Ῥωξάνδρα ἀφιέρωσε τὴν ζωὴν τῆς ἅπασαν εἰς τὸν μονογενῆ αὐτῆς υἱόν. Ἀφοῦ ἤκουσε τὰς φιλοφροσύνας τοσοῦτων ἐπιφανῶν τῆς Εὐρώπης ἀνδρῶν, ἀφοῦ ἐδέχθη τὰς προσκυνήσεις ὅλων τῶν μεγιστάνων τῶν παριστρίων ἡγεμονιῶν καὶ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν γειτόνων δυνάμεων, ἀφοῦ ἐγνώρισεν, ἔστω καὶ ἐπ' ὀλίγον, τὰς εὐτυχίας τοῦ τρυφερωτάτου τῶν αἰσθημάτων, ἐκυριεύθη ὑπὸ τῆς στοργῆς καὶ τῆς φιλοτιμίας τοῦ νὰ ἀναδείξῃ τὸν υἱὸν ἐκεῖνον ἱκανὸν πρὸς τὰ λαμπρότατα τῆς ἐποχῆς ταύτης στάδια. Ὅθεν ἀφοῦ προκατεσκεύασε τὸν παῖδα περὶ πᾶσαν ἑλληνικὴν μάθησιν διὰ τοῦ ἰδίου ἑαυτῆς διδασκάλου, τοῦ μεγάλου λογοθέτου Ἰωάννου Καρυοφύλλου, ὑπέβληθῇ εἰς μίαν τῶν μεγαλητέρων δοκιμασιῶν ὅσας δύναται νὰ ὑποστῇ μήτηρ, καὶ μάστιγα μήτηρ τέκνου μονογενοῦς· διότι ἐχωρίσθη ἀπὸ αὐτοῦ καὶ τὸν ἐξάπεστελε, πρὸς συμπλήρωσιν τῆς ἐκπαιδεύσεώς του, εἰς Ἰταλίαν, ἥτις ἐλογίζετο τότε καὶ ἦτο εἰσέτι ἡ σοφωτέρα τῆς Ἑσπερίας χώρα. Ἐχέρευσεν δὲ οὕτω τὸ τρίτον οἰκειοθελῶς ἐπὶ 14 ἔτη, ἄλλην παραμυθίαν μὴ ἔχουσα καθ' ὅλον τὸ μακρὸν τοῦτο διάστημα εἰμὴ τὰς συνεχεῖς τοῦ υἱοῦ ἐπιστολάς, τὰς περὶ προκοπῆς αὐτοῦ ἀγγελίας, καὶ τὴν ἔκτοτε ἀρξαμένην εὐρωπαϊκὴν αὐτοῦ φήμην διὰ τῆς πολυθρυλήτου ἐκείνης περὶ κυκλοφορίας τοῦ αἵματος πραγματείας, ἥτις συνταχθεῖσα λατινιστὶ τοσάκις ἐξεδόθη ἐν Ἰταλίᾳ, ἐν Βελγίῳ καὶ ἐν Γερμανίᾳ. Ἦτο δὲ ἐτῶν 57 περίπου ὅτε τῷ 1662 ἐνηγκαλίσθη αὐθις τὸν υἱόν, ὅστις ἀνέλαβεν ἀμέσως τὴν διδασκαλίαν τῆς φιλοσοφίας καὶ τῆς ῥητορικῆς ἐν τῇ σχολῇ τοῦ Φαναρίου καὶ ἐνταυτῷ τὴν ἐνάσκησιν τοῦ ἱατρικοῦ ἐπαγγέλματος.

Ἀλλ' ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ αἱ περιστάσεις εἶχον ἀρχίσει νὰ μεταβάλλωνται ἐν Κωνσταντινουπόλει. Οἱ Ἕλληνες, οἵτινες πρὸ δύο ἑκατονταετηρίδων, ἐπὶ τοῦ κατακτητοῦ καὶ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Βαγιαζήτ Β', εἶχον ἐπιτραπῇ τὴν

διεξαγωγὴν ὅλων τῶν διπλωματικῶν διαπραγματεύσεων τῆς Ὑ. Πύλης, καὶ οἵτινες κατόπιν ἀπέβαλον τὸ πλεονέκτημα τοῦτο, νῦν ἀνέκτησαν αὐτὸ διὰ τοῦ Παναγιώτου Νικούση, προχειρισθέντος πρώτου μεγάλου διερμηνέως οὐ μόνον, ἀλλὰ καὶ γραμματέως τῆς ἐπικρατείας. Ὅθεν ἡ φιλοτιμία τῆς Ῥωξάνδρας Μαυροκορδάτου ἤλπισεν εὐλόγως ὅτι ὁ υἱὸς τῆς δύναται νὰ ἀποβλέψῃ εἰς τὴν διαδοχὴν τοῦ Παναγιώτου. Ἡ εὐνοία ἦν ἡ ὁσμανικὴ κυβέρνησις ἔσωζε πρὸς τὴν θυγατέρα τοῦ Σκαρλάτου ἡτο συστατικὸν πρὸς τοῦτο ἐπιτηδειότατον· ἡ πολὺπειρος ὅμως γυνὴ ἤξευρεν ὅτι ἡ εὐνοία μόνη δὲν ἤρκει οὐδ' ἐπὶ ἐκείνης τῆς κυβερνήσεως ὅσας προέκειτο περὶ σπουδαίων διεθνῶν συμφερόντων· καὶ τούτου ἕνεκα προέτρεψε τὸν υἱὸν νὰ συμπληρώσῃ τὰ ἄλλα ποικίλα προσόντα διὰ τῆς σπουδῆς τῶν ἀνατολικῶν γλωσσῶν. Γενομένης δὲ καὶ ταύτης τῆς προπαρασκευῆς, ἔλαβε τὴν εὐχαρίστησιν νὰ ἴδῃ αὐτὸν προσληφθέντα ὑπὸ τοῦ Νικούση ὡς γραμματέα καὶ διερμηνέα, τῷ 1674. Καὶ ὅταν μετ' οὐ πολὺ ἀπεβίωσεν ὁ Νικούσης, εἶδε πληρωθέντας τοὺς μητρικοὺς αὐτῆς πόθους, καὶ τὸν Ἀλέξανδρον προχειρισθέντα μὲν πρῶτον διερμηνέα, διαπραγματευόμενον δὲ ἀπὸ τοῦ ἴσου πρὸς τοὺς ἀντιπροσώπους τῶν μεγαλητέρων μοναρχῶν τῆς Εὐρώπης.

Δυστυχῶς ἡ ὑπατος αὕτη λειτουργία εἶχε τοὺς κινδύνους αὐτῆς, κινδύνους ἐνίοτε φοβερούς. Τῷ 1683 ἐδέχθη ὁ Μαυροκορδάτος νὰ συνοδεύσῃ τὸν μέγαν βεζύρην Καρὰ Μουσταφᾶν εἰς τὴν πολυθρύλητον πολιορκίαν τῆς Βιέννης, ἣν ἔλυσεν ὁ βασιλεὺς τῆς Πολωνίας Σοβιέσκης, νικήσας κατὰ κράτος τὸν ὁσμανικὸν στρατόν. Ὁ σουλτάνος, ἐν τῇ ἀγανακτῆσει αὐτοῦ διὰ τὴν ἀποτυχίαν ταύτην, ἐθανάτωσε τὸν μέγαν βεζύρην, πολλοὺς ἄλλους ὑπουργοὺς, καὶ μετ' οὐ πολὺ ἔρριψεν εἰς τὴν φυλακὴν τὸν μέγαν διερμηνέα, ἐπὶ τῷ λόγῳ ὅτι συνετέλεσεν εἰς τὸ νὰ μὴ γίνωσι δεκταὶ αἱ πρὸ τοῦ πολέμου γενομέναι ὑπὸ τῆς Αὐστρίας εἰρηνικαὶ προτάσεις. Ἡ φυλάκισις ἠδύνατο νὰ λογισθῇ ὡς προοίμιον τῆς ἐσχάτης τῶν ποινῶν. Τότε ἡ γηραιὰ τοῦ ἀνδρὸς μήτηρ δὲν ἐδίστασε περὶ τοῦ παρακτεῖναι αὐτὸν διὰ τῶν συνεννοήσεων αὐτῆς μετὰ τοῦ ἰσχυροῦ Μουσταφᾶ Κιουπριλῆ, τοῦ μετέπειτα γενομένου μεγάλου βεζύρου, κατάρθωσε νὰ ἐπιτύχῃ τὴν προστασίαν καὶ μεσολάβησιν του, ἀπεφάσισε νὰ συμμερισθῇ ἐν τῷ μεταξὺ τὴν τύχην τοῦ υἱοῦ, καὶ ἐζήτησεν ὡς χάριν νὰ συμφυλακισθῇ μετ' αὐτοῦ, αὕτη ἡ ὀδοιπορικὸς περιπέτεια γυνὴ. Ἐκεῖ δὲ, μὴ δυνηθεῖσα νὰ ἀνθῇ εἰς τὰς ἡθικὰς καὶ ὑλικὰς ταλαιπωρίας τῆς συμφορᾶς ταύτης, ἐξεμέτρησε τὸ ζῆν πρὶν εὐτυχίᾳ νὰ ἴδῃ τὸ αἶσιον πέρας τῶν δραστηρίων αὐτῆς ἐνεργειῶν, καὶ τὸν υἱὸν τῆς οὐ μόνον λυτρωθέντα, ἀλλὰ καὶ πολὺ μεζζόνων ἢ πρότερον ἀξιοθέντα

τιμῶν, ἰδίως δὲ συνδέσαντα τὸ ἱστορικὸν ἤδη γενομένον ὄνομα αὐτοῦ μετὰ τῆς περιωνύμου συνθήκης, τῆς συνομολογηθείσης εἰς Κάρλοβιτς.

Τοιαύτη ἐγένετο ἡ πρώτη Φαναριώτισσα, ἡ ἀρχηγέτις τοῦ οἴκου ἐκείνου ἐξ οὗ ἀνεδείχθησαν τρεῖς μὲν μεγάλοι διερμηνεῖς, τρεῖς δὲ αὐθένται, ἐβλάστησε δὲ ὁ ἐπιτηδειότατος τῶν πολιτικῶν ἀνδρῶν τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως.

Κ. ΠΑΠΑΡΡΗΓΟΠΟΥΛΟΣ.

Ἡ ἐπομένη διατριβὴ τοῦ διευθυντοῦ τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου κ. Ι. Σμῖθ ἐγράφη γερμανιστὶ διὰ τὴν Ἑστία·ν· προθύμως δὲ δημοσιεύομεν αὐτήν, ὡς λίαν περιεργὸν καὶ ὡς ἀπαρχὴν τακτικωτέρας συνδρομῆς, τὴν ὅποιαν ὑπεσχέθη ἡμῖν ὁ σοφὸς συντάκτης τῆς.

Σ. τ. Δ.

ΠΕΡΙ ΣΕΙΣΜΩΝ ΕΝ ΕΛΛΑΔΙ

Ἡ ἑλλειψις παρατηρήσεων εἶναι ὁ λόγος δι' ὃν ἡ ἐπιστήμη μέχρι τῆς σήμερον δὲν ἠδυνήθη νὰ διαγνώσῃ τὴν οὐσίαν καὶ τὰς αἰτίας τοῦ σεισμοῦ, ἢ καὶ νὰ προῖδῃ, ἔστω καὶ ἐπὶ βραχὺ, τὸ πολλάκις ἐπικίνδυνον καὶ φοβερὸν τοῦτο συμβάν.

Ἀπὸ τῶν ἀρχαίων χρόνων ἡσυχολήθησαν οἱ ἐπιστήμονες περὶ τοὺς σεισμούς, ἰδίως ἐν Ἑλλάδι, ἀλλ' ἠρκέσθησαν μόνον εἰς ἐκθεσιν καὶ ὑποβολὴν ὑποθέσεων, δι' ὑποθέσεων δὲ ἐξηκολούθησαν νὰ ἐξηγήσωσι τὰ περὶ αὐτῶν διὰ πάντων τῶν αἰώνων μέχρι τοῦ νῦν. Περὶ ἐπιμελοῦς παρατηρήσεως τῶν ἐπὶ μέρους συμβαινόντων, περὶ καταστατικῆς συλλογῆς πολλῶν σεισμῶν ἐν διαφόροις χώραις δὲν ἐσκέφθη οὐδεὶς. Τὰ ὀλίγα δὲ, ἅτινα περὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου εὑρεν ἐν τοῖς πρὸ αὐτοῦ ὁ Πλίνιος, ἀπωλέσθησαν δι' ἡμᾶς. Μόλις τὸν 10' αἰῶνα ἡ ἐπιστήμη προήχθη ἐπὶ τοσοῦτον ὥστε νὰ κατανοήσῃ ὅτι ἅπασαι αἱ ὑποθέσεις μένουσιν ἄκαρποι, ὅτι δὲ καὶ περὶ τῶν σεισμῶν ὡς καὶ ἐπὶ πάντων τῶν ἀντικειμένων τῶν αὐστηρῶν ἐπιστημῶν ἡ παρατήρησις ἔχει πρῶτη τὸν λόγον. Ὅταν συναχθῇ ἱκανὴ πληθὺς γεγονότων καὶ ταῦτα κριτικῶς θεσπισθῶσι, τότε ἄρχεται ἡ πνευματικὴ ἐργασία ἀπὸ σταθεροῦς βάσεως ὁρμωμένη. Πρῶτοι τὴν ὁρθὴν ὁδὸν ἐπάτησαν ὁ Alexis Perry ἐν Γαλλίᾳ καὶ ὁ Mallet ἐν Ἀμερικῇ. Οὗτοι συνήγαγον ἅπασας τὰς γνωστὰς εἰδήσεις περὶ σεισμῶν, διέταξαν δὲ ταύτας χρονολογικῶς καὶ κατὰ χώρας ἐν εἰδὲι καταλόγων, καὶ ἐξήτασαν τὰ ἤδη πρότερον κινηθέντα ζητήματα, τὰ ἀναφερόμενα εἰς τὰς ἐπιρροὰς τοῦ σύμπαντος, εἰς τὰ ἠφαιστεια τῆς γῆς καὶ εἰς τὴν σχέσιν τῶν σεισμῶν πρὸς τὰ μαγνητικὰ καὶ μετεωρολογικὰ φαινόμενα. Τοὺς ἄνδρας τούτους ἠκολούθησαν ἄλλοι, ἔκτοτε δὲ ὑψήσας κατὰ πολὺ ἡ γενικὴ προσοχὴ καὶ τὸ ἐνδιαφέρον. Ἐν Ἀγγλίᾳ, Γερμανίᾳ, Γαλλίᾳ καὶ Ἰταλίᾳ δὲν πα-

ρέχεται τὴν σήμερον συνήθως τις σεισμὸς ἀπαρτήρητος, ἀλλὰ σημειοῦται καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν ἔαν δὲ ἦναι μέγας καὶ καταστρεπτικός, τότε δίδονται πληροφορίες ἐν ἀφθονία. Ὅσα εἰς τὰς χώρας ταύτας ἐπὶ 20 ἔτη παρατηρήθησαν εἶναι πλείονα τῶν ἀρχαιοτέρων εἰδήσεων 20 αἰώνων.

Ὅτι ἀπὸ τῶν τελευταίων τριῶν ἑκατονταετηρίδων ἐγένετο γνωστὸν περὶ τῶν ἐν τῇ Ἀνατολῇ σεισμῶν, τοῦτο ὀφείλεται σχεδὸν ἀποκλειστικῶς εἰς Εὐρωπαϊοὺς περιηγητάς, οἵτινες ἐσημείωσαν ἐπιτοπῶς τούτους. Τὰς ἐν παρόδῳ διδομένας περὶ σεισμῶν εἰδήσεις ὑπὸ Ἀράβων, Περσῶν καὶ Τούρκων συγγραφέων, καθόσον ἀπαντῶσιν ἐν ἱστορικοῖς συγγράμμασι, συνήγαγον κυρίως μόλις κατὰ τὰ 20 τελευταία ἔτη. Περὶ τῶν ἐν Ἑλλάδι ἀπὸ 1500 ἔτων συμβάντων σεισμῶν ὀλίγιστα εἰδήσεις ὑπάρχουσι παρ' ἐκκλησιαστικοῖς καὶ πολιτικοῖς ἱστορικοῖς· ἐκ τούτων μόναι αἱ τοῦ Προκοπίου ἔχουσιν τινα ἀξίαν. Ἀπὸ τῆς ΙΕ' μέχρι τῆς ΙΘ' ἑκατονταετηρίδος ὑπάρχουσι καὶ Βενετικαὶ ἐκθέσεις, περὶ δὲ τῶν Ἰονίων νήσων καὶ τινες ἀκριβεῖς εἰδήσεις ἐξ ἑλληνικῆς πηγῆς.

Μόλις εἰς τὰς ἡμέρας ἡμῶν εἰσῆλθεν ἡ Ἑλλάς ὡς πρὸς τὴν μελέτην τῶν σεισμῶν εἰς τὴν ἐπιστήμην. Πρὸ παντὸς ἀξίος μνείας εἶναι ὁ Βαρβιάνης ἐν Ζακύνθῳ, ὅστις ἐπὶ 40 ἔτη ἐσημείωσε πάντα σεισμὸν καὶ τὴν σύγχρονον κατὰστασιν τῆς ἀτμοσφαίρας. Τοσοῦτον εὐρεῖαν συλλογὴν οὐδεμία ἴσως χώρα κέκτηται ἄλλη. Ὁ Βαρβιάνης ἐτελεύτησε τὸν Μάιον τοῦ 1866, ὁ δὲ κατάλογος αὐτοῦ ἐδημοσιεύθη ἐν Γαλλίᾳ ὑπὸ τοῦ Perry. Ἀπὸ τοῦ 1839 μέχρι τοῦ 1858 κατέγραψαν ἐν Ἀθήναις σεισμούς τινας μετὰ συγχρόνων μετεωρολογικῶν παρατηρήσεων οἱ κύριοι Κ. Βούρης καὶ Παππαδάκης. Ἐκ τῶν ξένων οἵτινες ἐδείξαν ἐνδιαφέρον περὶ τοῦ αὐτοῦ ἀντικειμένου ἀξιοὶ μνείας εἶναι ὁ Βράχμαν ἐν Καλάμῃ, ὁ Σίμφλερ ἐν Τριπόλει καὶ ὁ Νίδερ ἐν Μεσολογγίῳ.

Τὸν Δεκέμβριον τοῦ 1858 ἐποίησα ἐγὼ αὐτὸς ἀρχὴν τῶν παρατηρήσεών μου ἐν Ἀθήναις, ἤμην δὲ εὐτυχὴς νὰ κινήσω τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ τότε ὑπουργοῦ τῆς παιδείας κυρίου Χ. Χριστοπούλου διὰ μερίζοντι σχέδιον, καθ' ὃ θὰ ἐσημειοῦντο καθ' ὅλην τὴν Ἑλλάδα οἱ σεισμοί, καὶ θὰ ἀνηγγέλλοντο ἐπισήμως εἰς Ἀθήνας. Τὸ σχέδιον πράγματι ἐξετελέσθη καὶ ἔφερεν ἀρίστους καρπούς. Ἀλλ' ἐκεῖτο ἐν τῇ φύσει τῶν πραγμάτων, ὥστε ἐν τῇ συχνῇ μεταβολῇ τῶν ὑπαλλήλων αἱ εἰδήσεις νὰ ἐλαττωθῶσι καὶ μετ' ὀλίγον πάντῃ νὰ ἐκλίπωσι, ἡναγκάσθη δὲ διὰ τοῦτο πολλάκις ἐκ νέου νὰ ὑποκινήσω τὸ σχέδιον. Καὶ εὖρον μὲν καὶ ὕστερον ὑποστηρίζοντας τὸ σχέδιον τοὺς ὑπουργοὺς Ποτλῆν, Χριστόπουλον, Δεληγιώργην καὶ Δημήτριον Μαυροκορδάτον, καὶ ὁμολογῶ χά-

ριτας διὰ τοῦτο, ἀλλὰ δὲν κατωρθώθη νὰ ἀνιδρυθῇ τὸ σχέδιον διαρκές, δι' οὗ μόνον ἐδύνατο νὰ γένηται ἀληθῶς τὸ ἱκανὸν τῇ ἐπιστήμῃ. Ἀλλ' ἡ ὠθησις ἐδόθη· νῦν δὲ ὑπάρχουσιν ἐν Ἑλλάδι ἄνδρες ἐξ ἰδίου ἐνδιαφέροντος ἐξακολουθοῦντες τὴν σημείωσιν τῶν σεισμῶν, καὶ κατὰ περίστασιν ποιοῦντες ἀναφορὰς περὶ τούτων εἰς Ἀθήνας. Διὰ τοῦ τρόπου τούτου ἔλαβον ἤδη ἀπὸ ἐτῶν ἀξίας λόγου πληροφορίες παρὰ τοῦ Δεκιγάλα ἐν Θήρᾳ, τοῦ Ἀρμένῃ ἐν Μήλῳ, τοῦ Μενζέλλου ἐν Καλαμακίῳ, τοῦ Βερρίου ἐν Πύργῳ, τοῦ Βαλαμακίῳ ἐν Ἀργοστολίῳ, τοῦ Μακρίδῃ ἐν Ἀμφίση, τοῦ Δ. Κοκκίδου καὶ Ποστολάκα ἐν Ἀθήναις. Ἐκ τῶν ἀλλοδαπῶν, οἵτινες ἀπὸ 10 μέχρι 20 ἔτων παρατήρησαν ἐν Ἑλλάδι σεισμούς, ἀξιοὶ μνείας εἶναι ὁ κύριος Μάνσελ ἐν Χαλκίδι, οἱ κύριοι Βιλδ ἐν Κουρβάτσι καὶ Κηρισσίᾳ, ὁ Νόελ καὶ ὁ Μύλλερ ἐν Ἀχμέτ-Ἀγᾷ καὶ ὁ Βούρλιχσ ἐν Κύμῃ. Ἐκ τῶν εἰδήσεων τούτων παρατηρεῖ τις ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ δὲν ἐλλείπουσιν οὔτε παρατηρηταὶ οὔτε τὸ ἀναγκαῖον ἐνδιαφέρον. Δυσχερὲς ὅμως εἶναι τὸ ἄπαξ ἐπιχειρηθῆναι νὰ ἐξακολουθῇ τις ἀνεκδότως καὶ συνεπῶς ἐπὶ πολλὰ ἔτη. Ἡ ἐλπίς τοῦ νὰ ἀφίκηται τις ἐν βραχυτάτῳ χρόνῳ εἰς βέβαια ἀποτελέσματα, πρέπει νὰ παραιτηθῇ ἐπὶ τοῦ προκειμένου, ὡς καὶ ἐπὶ πολλῶν ἄλλων θεμάτων· ἃς ἀρκῆται δέ τις ἐν τῇ συνειδήσει ὅτι συνετέλεσε τῇ ἐπιστήμῃ τοῦ μέλλοντος. Διότι μόνον διὰ μακρᾶς πολυετοῦς παρατήρησεως, διὰ τῆς συνεχοῦς ἐργασίας πολλῶν ἐν πολλοῖς τόποις ἐφικνεῖται τις τοῦ τέλους ἐπὶ τοῦ ἀντικειμένου τούτου, οὐχὶ δὲ δι' ὑποθέσεων αἵτινες ἐν τῇ αὐστηρᾷ ἐπιστήμῃ ἔχουσι τὴν περιορισμένην αὐτῶν ἀξίαν, ἀλλὰ μόνον ἐν χερσὶν ἐκείνου, ὅστις κατέχει ἅπαντα τὰ κατὰ πρᾶξιν βοηθήματα καὶ ἐπὶ τοῦ ἐκάστοτε ὕψους τῆς ἐπιστήμης ἱστάμενος, δύναται νὰ ἔχῃ τὴν ἀναγκαίαν ἐποψίν.

Τῷ ἐξετάζοντι ἀκριβέστερον τοὺς ἐν Ἑλλάδι σεισμούς τὸ πρῶτον ζήτημα ἀναφέρεται εἰς τὴν πολλὴν αὐτῶν συχνότητα, τὸ δευτέρον εἰς τὴν τοπικὴν αὐτῶν ἐμφάνισιν ἥτε εἰς τὰ κέντρα τῶν δονήσεων, τὸ τρίτον δὲ εἰς τὸν χαρακτῆρα αὐτῶν, τὸ εἶδος καὶ τὴν ἐνέργειαν. Ἐὰν περιορισθῶμεν εἰς τὴν παρούσαν ἔκτασιν τῆς χώρας τοῦ Βασιλείου, καὶ εἰς τὰ δύο πρῶτα ζητήματα, ἃς ἐνθυμηθῶμεν, ὅτι ἐν πολλαῖς περιπτώσεσι δὲν δυνάμεθα νὰ διακρίνωμεν τοὺς αὐτόχθονας σεισμούς ἀπὸ τῶν ξένων, ὅτι δὲ πολλάκις συμβαίνει ἵνα σεισμοί, ὧν τὰ κέντρα κεῖνται ἐν Κρήτῃ καὶ τῇ μικρᾷ Ἀσίᾳ, τὰ κύματα τῶν δονήσεων αὐτῶν ἐκτείνωσι καὶ μέχρις Ἑλλάδος.

Διὰ τοῦτο ἐν τοῖς ἐξῆς λεγομένοις τὰς εἰδήσεις διδομεν ὅπως ὑπάρχουσι, τὰς ἡμέρας τῶν σεισμῶν ἀναγράφοντες καθόλου περὶ ὅλης τῆς Ἑλλάδος καὶ ἰδίως περὶ Ἀθηνῶν· ἀρχόμεθα δὲ ἀπὸ τοῦ ἔτους 1859, ὅτε ἐπεχείρησα τὴν συστημα-

τικὴν συλλογὴν ὅλων τῶν εἰδήσεων, διότι αἱ πρῶτον ἀπομεινωμέναι καὶ σπάνιαι εἰδήσεις εἶναι πρὸς τὸν παρόντα ἡμῶν σκοπὸν ἄνευ ἀξίας.

Ἡμερᾶς σεισμῶν ἐν Ἑλλάδι 1859—1875	Ἡμερᾶς σεισμῶν ἐν Ἀθήναις	Καταστρεπτικὸς ἢ λίαν ἐπικίνδυνος σεισμός
1859 — 37	7	—
1860 — 59	9	—
1861 — 58	2	4
1862 — 95	8	4
1863 — 54	2	—
1864 — 39	8	—
1865 — 60	15	—
1866 — 53	6	4
1867 — 204	15	3
1868 — 87	11	4
1869 — 49	13	4
1870 — 130	34	5
1871 — 212	6	3
1872 — 167	10	2
1873 — 144	15	2
1874 — 166	18	4
1875 — 21	6	4
47 ἔτη 1859—1875	185	22

Ἐκ τοῦ πίνακος τούτου συνάγεται συμπέρασμα τέως ἄγνωστον εἰς πάντας. Ἐκ τούτου μανθάνομεν ὅτι ἡ Ἑλλάς πρέπει νὰ καταλεγῇ ἐν ταῖς χώραις ταῖς συχνοτάτους ἐχούσαις σεισμούς.

Ἐν 47 ἔτεσιν ὑπελογίσθησαν κατ' ἐλάχιστον ὅρον 1605 ἡμέραι μετὰ σεισμῶν, κατ' ἔτος λοιπὸν ἡμέραι 90 μέχρις 100· ὁ δὲ ἀριθμὸς οὗτος εἶναι βεβαίως ἐλάχιστος ἐὰν ἀναλογισθῇ τις πόσον ὀλίγα εἰδήσεις καθίστανται ἡμῖν γνωσταί. Ἐν μόναις Ἀθήναις παρατηρήθησαν ἐντὸς 47 ἐτῶν 185 σεισμοί, τούτων δὲ οἱ πλεῖστοι ἐσημειώθησαν ὑπ' ἐμοῦ. Κατὰ μέσον ὅρον δύναται τις λοιπὸν νὰ προσδοκᾷ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ κατ' ἔτος 40 μέχρις 44 ὅλως ἀσθενεῖς σεισμοί. Ἐν τῇ περιόδῳ ταύτῃ ἐγένοντο ἐν Ἑλλάδι 22 τοῦλάχιστον σεισμοὶ μεγάλης δυνάμεως, ἑπτὰ δ' αὐτῶν τοῦλάχιστον ἐπὶ νηέγκον καταστροφὰς σπουδαϊοτάτης σημασίας.

Ἐὰν ἐντὸς 47 ἐτῶν ἐπτάκις κατεστράφησαν χώραι, πολλοὶ δὲ ἄνθρωποι ἐθανατώθησαν ἢ ἐπληρώθησαν, ἐκ τούτου δύναται τις νὰ ὑπολογίσῃ τὴν πληθὺν τῶν ἀπωλειῶν, ὅσαι ἀπὸ πολλῶν ἑκατονταετηρίδων ἐταλαιπώρησαν τοὺς κατοίκους τῆς χώρας ταύτης. Μεμονωμέναι ἀκούονται μόνον περὶ τούτου φωναὶ ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος, ὡς περὶ τῆς καταστροφῆς τῆς Κορίνθου, τῶν Πατρῶν, τῆς Χαιρωνείας, τῆς Κορώνης καὶ ἄλλων χωρῶν. Οὐχὶ ἐλάσσονες εἶναι αἱ καταστροφαὶ ἐν Φωκίδι, ἐν ταῖς Ἰονίοις νήσοις, περὶ ὧν ἐν τοῖς τελευταίοις 40 ἔτεσι καὶ ὁ κύριος Σάθας ἐν ταῖς ἱστορικαῖς αὐτοῦ ἐργασίαις μετέδωκεν ἀξιολόγους σημειώσεις.

Θὰ καταλέξω ἐνταῦθα τοὺς μεγάλους καὶ ἐπικινδύνους σεισμούς τῆς ἑκατονταετηρίδος ταύ-

της χάριν ὑπομνήσεως· παρατηρῶ δὲ ὅτι αἱ χρονολογίαι δίδονται κατὰ τὸ νεώτερον ἡμερολόγιον.

1817 Αὐγ. 23. Καταστροφή τοῦ Αἰγίου, μέγας σεισμὸς καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, πλημμύρα τῆς θαλάσσης ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ.

1837 Μαρτ. 20. Σεισμὸς ἐν Ἰδρᾷ καὶ καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα.

1846 Ἰουν. 6-10. Ἰσχυρὸς σεισμὸς ἐν Μεσσηνίᾳ.

1853 Αὐγ. 18. Καταστροφή τῶν Θηβῶν, σεισμὸς καθ' ἅπασαν σχεδὸν τὴν Ἑλλάδα.

1853 Σεπτ. 29. Μέγας σεισμὸς ἐν Βοιωτίᾳ, Εὐβοίᾳ καὶ Ἀττικῇ.

1856 Ὀκτ. 12. Μέγας σεισμὸς ἐν τῇ Ἀνατολῇ, μετὰ καταστροφῶν καὶ ἐν Θήρᾳ.

1858 Φεβρ. 21. Καταστροφή τῆς Κορίνθου, σεισμὸς καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα.

1861 Δεκ. 26. Μέγας σεισμὸς ἐν Ἀχαΐᾳ καὶ Φωκίδι, πλημμύρα θαλάσσης ἐν τῷ Κορινθιακῷ κόλπῳ.

1862 Ἀπρ. 26. Σπουδαῖος σεισμὸς ἐν Μεσσηνίᾳ.

1865 Ἀπρ. 10. Σεισμὸς ἐν Μεσσηνίᾳ.

1867 Φεβρ. 4. Καταστροφή ἐπὶ τῆς Κεφαλληνίας, σεισμὸς καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα.

1867 Σεπτ. 19-20. Σεισμὸς καθ' ἅπασαν τὴν Ἑλλάδα, πλημμύραι θαλάσσης κατὰ τὴν Πελοπόννησον καὶ τὰς Κυκλάδας.

1867 Ὀκτ. 22-28. Ἐπικίνδυνος σεισμὸς ἐν Σκοπέλῳ.

1868 Ὀκτ. 4. Ἐπικίνδυνος σεισμὸς ἐν Σκιᾷ.

1869 Δεκ. 28. Ἐπὶ μέρους καταστροφή ἐν Λευκάδι.

1870 Αὐγ. 4. Μεγάλη καταστροφή ἐν Φωκίδι μέχρι τέλους τοῦ 1870· σεισμοὶ μὴ ἀπαριθμηθέντες.

1870 Ὀκτ. 25. Καταστροφή τῆς Ἀμφίσης.

1871 Ἰαν. 25. Ἰσχυρὸς σεισμὸς ἐν Μήλῳ.

1871. Μεγάλοι σεισμοὶ ἐν Ἀμφίση Μαρτ. 17, Μαΐου 5, Ἰουν. 22, Ἰουλ. 12, Αὐγ. 30, Σεπτ. 12, Ὀκτ. 4, 5, 24.

1871 Σεπτ. 23. Ἐπικίνδυνος δονήσεις ἐν Κεφαλληνίᾳ.

1872 Σεπτ. 2, Ὀκτ. 23. Ἐν Ἀμφίση.

1873 Ἰαν. 7, Φεβρ. 24, Μαρτ. 15. Ἐν Ἀμφίση.

1873 Μαρτ. 9. Ἐν Σκοπέλῳ, λίαν ἰσχυραί.

1873 Ἰουλ. 27. Ἐν Ἐπιδάμῳ, ἐν Σολυγείᾳ καὶ Σοφικῷ.

1873 Ὀκτ. 25. Ἐν Ἡλίδι καὶ ἐπὶ τῆς Ζακύνθου.

1874 Μαρτ. 28. Ἐν Ἐρετρείᾳ.

1875 Ἀπρ. 14. Ἐν Κυπαρισσίᾳ.

Τοσοῦτον πολυπληθεῖς εἶναι λοιπὸν ἐν Ἑλλάδι οἱ σεισμοί, τοσοῦτον δὲ συχναὶ αἱ μεγάλαι δονήσεις, αἵτινες διενήργησαν πολλάκις λυπηρο-

τάτας καταστροφάς, εξολοθρεύσασαι ὅλας χώ-
ρας μετὰ ἑκατοντάδων ἀνθρώπων. Πρὸς τοιαύ-
τας καταστροφάς εἰς τὸν φυσιοδίφην παρίστα-
ται πρῶτον καθήκον ἵνα παράσχη πᾶσαν ἐνέρ-
γειαν πρὸς ἀνεύρεσιν τοῦ ὅλου κύκλου τῶν φαι-
νομένων, εἰς δὲ τὴν Κυβέρνησιν ἐπιβάλλεται
σπουδαιοτάτη, τέως οὐδέποτε προσηκόντως ἐκ-
τιμηθεῖσα ἀσχολία, τοιαύτας ἐρεύνas ὅση δύ-
ναμις νὰ ὑποστηρίξη.

Κατὰ τὴν συνήθη γνώμην ὑπολαμβάνονται
οἱ σεισμοὶ ὡς ἐν ἀμέσῳ συναφείᾳ πρὸς τὰς ἐκ-
ρήξεις τῶν ἡφαιστειῶν. Τὰ γεγονότα ὅμως
καθόλου, καὶ ὁ κατάλογος τῶν ἐλληνικῶν σει-
σμῶν ἰδίᾳ μαρτυροῦσιν, ὅτι τοιοῦτος σύνδεσμος
δὲν ὑφίσταται. Καὶ συμβαίνει μὲν ἐνίοτε ἵνα
ἐκρηγνύμενα ἡφαιστεια παραγᾶγωσιν ἐλαφροὺς
τοπικοὺς σεισμοὺς, πάντῃ ὅμως ὀλίγοι μεγάλοι
δονισμοὶ εἶναι γνωστοί, ὧν τὸ κέντρον νὰ δύνα-
ται νὰ ἀναζητηθῇ ἐν ἡφαιστείοις. Τὰ κέντρα
τῶν μεγίστων σεισμῶν συχνότατα δὲν κεῖνται
ἐν ἡφαιστειούχῳ ἐδάφει, ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον
ἐν τῇ τιτανῶδει μορφῇ τῆς γῆς, καὶ ἐν πολ-
λαῖς περιπτώσεσι κεῖνται μακρὰν ἐνεργῶν ἢ ἀ-
πεσβεσμένων ἡφαιστειῶν.

Ὁ σεισμός εἶναι καθολικὴ τις καὶ ἀδιάλειπτος
πλανητικὴ ἐνέργεια τοῦ σώματος τῆς γῆς. Αἱ
ἐκρήξεις τῶν ἡφαιστειῶν εἶναι ἀπομεμονωμένον
καὶ κατὰ πολὺ ἐλάττωον ἀξίως φαινόμενον, ὅ-
περ δύναται ἐνίοτε νὰ παρομαρτῇται καὶ ὑπὸ
τοπικῶν δονήσεων. Ἄπαντες οἱ μεγάλοι καὶ
ὀνομαστοὶ εὐρωπαϊοὶ σεισμοὶ δὲν εἶναι σύγχρονοι
ἐκρήξεων ἐν Ἰστανδία καὶ ἐν Ἰταλίᾳ, ἔχουσι δὲ
τὰ κέντρα αὐτῶν μακρὰν τῶν ἡφαιστειῶν ἐκεῖ-
νων. Μόνη δὲ ἡ καταστροφή τῆς Κατανίας (1694)
ἔχει πιθανῶς τὴν ἀρχὴν αὐτῆς ἐν τῇ Αἴτνῃ.
Ἄπασαι αἱ ἐκρήξεις ἐν Θήρᾳ παρηκολουθοῦντο
ὑπὸ τοπικῶν μικροῦ λόγου ἀξίων δονισμῶν, οἱ
δὲ ἐπικίνδυνοι αὐτόθι σεισμοὶ εἶχον, ὡς καὶ
τῷ 1856, τὸ κέντρον αὐτῶν ἐν Κρήτῃ ἢ ἀλ-
λαχοῦ. Ἡ εἰδικὴ ἐρευνα τῶν ἀπὸ τοῦ 1859
συλλεγεῖσθαι εἰδήσεων περὶ σεισμῶν ἐν Ἑλλάδι
ἀπέδειξέ μοι ὅτι ἐν τῇ χώρᾳ ταύτῃ δεκαεξ
τοῦλάχιστον διάφοροι περιφέρειαι δονήσεων ἢ
κέντρα σεισμῶν ὑπάρχουσι, ταῦτα δὲ πιθανὸν
ἦδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιοτάτης νὰ ἦσαν ἐνεργά, ἢ
μόνον κατ' ὀλίγον νὰ μετεβλήθη ἡ θέσις αὐτῶν.
Ἄπαντα δὲ σχεδὸν κεῖνται ἐν τῇ τιτανῶδει
διαμορφώσει τῆς γῆς καὶ εἶναι ταῦτα·

- 1) Σκίαθος.
- 2) Σκόπελος.
- 3) Ἐρέτρια.
- 4) Θήβαι.
- 5) Ἀμφισσα-Δελφοί.
- 6) Μεταξὺ Αἰγίου καὶ Γαλαξειδίου.
- 7) Κόρινθος.
- 8) Ὑδρα-Πόρος.
- 9) Μεσσηνία.

10) Ἥλις.

11) Ζάκυνθος.

12) Κεφαλληνία.

13) Λευκάς.

14) Κέρκυρα.

15) Μῆλος.

16) Μεσημβρινῶς τῶν Κυθήρων.

Καί τινα μὲν τῶν σημείων, καθ' ὅσον ἐγὼ
ἠδυνήθην νὰ διαγνώσω ταῦτα, δύνανται νὰ ἦναι
ἀβέβαια, ἀλλὰ λείπουν βεβαίως καὶ ἱκανὰ, ἄ-
τινα ὕστερον θὰ ἐξευρεθῶσι. Αἱ Ἀθήναι ἐπὶ ἀ-
ποστάσεως 8 μέχρι 10 μιλίων δὲν ἔχουσιν οὐδὲν
κέντρον σεισμοῦ γειτονικόν, ἐφ' ὅσον δὲ εἶναι
γνωστὸν, οὐδέποτε ἔπαθε σπουδαίως ὑπὸ σει-
σμῶν, εἰ καὶ ἔχνη αὐτῶν παρατηροῦνται ἐπὶ τῶν
στηλῶν τῶν ναῶν. Αἱ ἐνέργειαι αὗται πιθανόν
νὰ χρονολογῶνται ἀπὸ τῆς φοβερᾶς καταστρο-
φῆς κατὰ Ἰούλιον τοῦ 551. Πότε οἱ ναοὶ τῶν
Δελφῶν, τῆς Νεμέας καὶ Ὀλυμπίας κατέπεσαν
ἐν σεισμῷ δὲν διεσώθη ἡμῖν ἐκ παραδόσεως.
Ἐὰν ὅμως παρερχομένων τῶν αἰώνων τὰ κέντρα
τῶν σεισμῶν μεταβάλλουσι θέσιν, τότε δύνανται
νὰ διακινδυνεύσωσι καὶ τόποι, οἵτινες οὐδέποτε
πρότερον ἐβλάθην. Καὶ ἡ μεταβολὴ τῶν κέν-
τρων εἶναι ἀντικείμενον παρατηρήσεως· τὸ δὲ
ζήτημα ἂν πρέπει νὰ μετατίθενται εἰς ἄλλην
θέσιν ἢ νὰ ἀνοικοδομῶνται αἱ καταπεσοῦσαι πό-
λεις δὲν λύεται ἀπλῶς διὰ κυβερνητικῶν μέτρων.
Τὰ ζητήματα ὅσα δύνανται νὰ τεθῶσι καὶ ἐτέθη-
σαν ἐν τῇ ἐπιστῇ πρέπει νὰ λυθῶσι μόνον διὰ τῆς
ἐπιστημονικῆς ἐρεύνης. Διὰ τοῦτο ἐν πάσαις ταῖς
χώραις σεισμῶν εἶναι ἀντικείμενον τοῦ ἐνδιαφέρον-
τος παντός, ἅπαντες οἱ παρατηρούμενοι σεισμοὶ
καθ' ἡμέραν καὶ ὥραν ἀκριβῶς νὰ σημειῶνται,
νὰ λαμβάνηται δὲ φροντίς περὶ γνωστοποιή-
σεως τῶν πληροφοριῶν τούτων. Καὶ ἐν τῷ συμ-
φέροντι τῆς Κυβερνήσεως οὐδὲν ἥττον κεῖται, ἵνα
καὶ αὐτὴ τὸ ἐπ' αὐτῇ προτρέψῃται ἀπάσας τὰς
ἀρχάς, ἵνα αὗται ἀναγγέλλωσι διηλεκτῶς καὶ ἀ-
διαλείπτως πάντα σεισμὸν, ἵνα ἐκ τοῦ συνόλου
πλείστων παρατηρήσεων προέλθωσιν ἀποτελέ-
σματα ἐν πρώτοις ἐπωφελῇ τῇ ἐπιστῇ, καὶ
ὕστερον ὡς πάντοτε πρὸς ὠφέλειαν τῶν ἀνθρώ-
πων, οἵτινες μέχρι τοῦ νῦν μάτην ἐπεπόθησαν
σωτηρίαν ἢ τοῦλάχιστον προστασίαν κατὰ
τοιοῦτου κακοῦ.

Ἰανουαρίῳ μηνί, ἐν Ἀθήναις.

Δ^{ος} Ι. Φ. ΙΟΥΛΙΟΥ ΣΜΙΑΤ
Διευθυντῆς τοῦ ἐν Ἀθήναις Ἀστεροσκοπείου.

Ἡ ἐλευθέρα Ἑλλάς, δι' ἀνυπολογίστων θυ-
σιῶν καὶ ἀγώνων, ἀνεδείχθη ἡ ἐνδοξος ἐστία τοῦ
Ἑλληνισμοῦ. Ἀλλ' ὀργώσα καὶ σήμερον πρὸς
τὴν ἐθνικὴν αὐτῆς ἐνότητα, ἐπιποθοῦσα τὴν ἐπι-
κράτησιν τοῦ δικαίου καὶ τῆς ἰσοπολιτείας ἐν
τῷ ἀνατολικῷ κόσμῳ, δὲν ἐπιδιώκει ἀγῶνας αἰ-
ματηρούς. Ὁ στρατός της, ἐπὶ τοῦ παρόντος,

εἶναι στρατὸς εἰρήνης, οἱ στόλοι της, εἰς τὰ ἐμ-
πορικά της πλοῖα, ὁ προὑπολογισμός της, μικρὸς
τὸ δέμας καὶ ἀνεπαρκές, ἀνορθοῦται μὲν ὡς ἐ-
λαστικὴ τις κλίμαξ ὑπὸ τῶν κατὰ καιροὺς Κυ-
βερνήσεων περὶ τὰς ἀρχὰς τῆς χρήσεως, κατα-
πίπτει δὲ βεβαρημένος περὶ τὴν λήξιν αὐτῆς.

Τὰ ἰσχυρότερα λοιπὸν ὅπλα ἡμῶν, πρὸς ἐπίτευ-
ξιν τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν ἐνότητος, πρὸς ἐξάπλω-
σιν τοῦ Ἑλληνισμοῦ, εἶναι ἡ ἐλληνικὴ, ἡ ἐλευ-
θεροπρεπὴς ἐκπαίδευσις, ἡ εἰρηνικὴ πρόοδος, ἡ
πιστὴ καὶ ἄδολος ἐφαρμογὴ τῶν συνταγματι-
κῶν θεσμῶν, καὶ ἡ διόρθωσις τῶν κακῶς κει-
μένων, διὰ τῆς ἐλευθέρως συζητήσεως καὶ τῆς
μορφώσεως πεφωτισμένης κοινῆς γνώμης. Ἐπὶ τοῦ
ἀναμιάκτου τούτου πεδίου τῆς εὐγενοῦς ἀμίλ-
λης, τῶν πνευματικῶν, βιομηχανικῶν καὶ πολι-
τικῶν ἀγώνων, ἡ ἐλευθέρα Ἑλλάς, ἡ ἐμπροσθο-
φυλακὴ αὕτη τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολιτισμοῦ, προσ-
καλεῖ φιλοφρόνως σήμερον τοὺς ἀδελφικούς της
Ἀνατολῆς Λαοὺς, ἀνατιθεμένη τὰς περὶ τοῦ
μέλλοντος χρηστάς ἐλπίδας, εἰς τὴν ὁμολογου-
μένην φιλοπατρίαν, εἰς τὴν ἱκανότητα καὶ τὴν
φιλότιμον δραστηριότητα τῶν τέκνων της. Ἀ-
πόκειται δὲ ἰδίως εἰς ἡμᾶς, τοὺς λειτουρ-
γοὺς τῶν γραμμάτων καὶ τῆς ἐπιστήμης, νὰ
ἐνισχύσωμεν διὰ τῆς ὑγιούς θεωρίας τὰς ἡ-
θικάς ἀρετάς, δι' ὧν παγιοῦνται μὲν οἱ συνταγ-
ματικοὶ θεσμοί, ἀνορθοῦνται δὲ καὶ μεγαλουργοῦσι
τὰ ἔθνη, καθότι οὕτω μόνον θέλομεν δυ-
νηθῇ νὰ διατηρήσωμεν ἀγνὸν καὶ ἀδιάφθορον τὸ
ἱερὸν πῦρ, τὸ ἀκτινοβολοῦν ἀδιαλείπτως ἐκ τῆς
ἀρχαίας ταύτης τοῦ Ἑλληνισμοῦ ἐστίας καὶ
διαθερμαίνον τὰς ψυχὰς τῶν ἀπανταχοῦ τῆς γῆς
Ἑλλήνων.¹

ΠΕΡΙ ΓΑΛΑΚΤΟΣ

Ὁ ἄνθρωπος συνειθίζει, ὡς ἀγαθοὶ ἀναγνώσται,
νὰ παρατηρῇ μετὰ προσοχῆς τ' ἀσυνήθη καὶ νὰ
παρατρέχῃ τὰ λοιπὰ πάντα συνήθη ἀντικείμενα,
διότι ἐκείνων τὸ ξένον εἰς τὴν ὄψιν αὐτοῦ χρώ-
μα ἢ σχῆμα ἐλκύει τὴν προσοχὴν καὶ διεγείρει
τὴν περιέργειαν.

Ἐὰν λοιπὸν καὶ εἰς τὸ σημερινὸν τῆς Ἑστίας
φύλλον πράξητε τὸ αὐτὸ καὶ παρατρέξητε τὴν
ἐκθεσιν ταύτην, τὴν φέρουσαν ἐπὶ κεφαλῆς τό-
σον συνήθη ἐπιγραφὴν, φόβος εἶναι μήπως ἀπω-
λέσητε τὴν εὐκαιρίαν ν' ἀποκτήσητε γνώσεις
τινας λίαν οὐσιώδεις διὰ τὴν ὑγίαν ὑμῶν, τὰς
ὁποίας οἱ ἐν Εὐρώπῃ ἱατροὶ ἀνήγγειλον κατὰ
τὰ τελευταῖα ἔτη, ὅτι δηλ. τὸ γάλα οὐ μόνον
χρησιμεύει ὡς τροφή τοῦ ἀνθρώπου κατὰλληλος
ν' ἀντικαταστήσῃ τὰ διὰ τοῦ χρόνου φθειρόμενα
μόρια αὐτοῦ καὶ νὰ διαπλάσῃ νέα, ἀλλὰ καὶ
μεταδίδει εἰς τὸν ἄνθρωπον ὀλεθρίας τινες νό-
σους τοῦ ἀφ' οὗ προέρχεται ζῶου.

Ι. Ι. Α. Σοῦτζος.

Διὰ τοῦτο πιστεύω ὅτι καὶ αὐτοὶ οἱ ὀλιγώ-
τερον φιλόζωοι, πολλῶν δὲ μᾶλλον οἱ φύσει δει-
λοὶ καὶ εὐαίσθητοι μεταξὺ ὑμῶν, μετὰ προσοχῆς
ἀναγνώσουσι τὴν παροῦσαν ἐκθεσιν, μολονότι
λίαν συνήθη ἐπιγραφὴν φέρει, διότι θὰ μάθωσι
τοῦλάχιστον ἐκ ταύτης τίνος ἔνεκα διὰ τοῦ γά-
λακτος κληρονομοῦσιν οἱ μὲν τὰς νόσους τοῦ γαλακτου-
χίσαντος αὐτοὺς ἀτόμου, καὶ οὕτω συντομεύουσι
τὸν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ βίον, καὶ πῶς διὰ τού-
του μεταδίδουσιν αἱ δὲ τὰς νόσους αὐτῶν εἰς τὰ
προσφιλῆ τέκνα, καὶ οὕτω στεροῦνται τῆς μόνης
παρηγορίας καὶ τῆς μόνης ἐν τῷ κόσμῳ εὐτυ-
χίας αὐτῶν.

Ἄλλ' εἰς τὰς βιολογικὰς ἐπιστήμας αἱ ἐνέρ-
γειαι τῶν ὀργάνων τῶν ὁργανικῶν ὄντων εἰς πάν-
τοτε δυσνόητοι, διότι παρίστανται ἡμῖν ποικίλαι,
προερχόμεναι ἐκ πολυσυνθέτου μηχανῆς καὶ με-
ταβαλλόμεναι ὑπὸ διαφορῶν ἀφορμῶν καὶ μά-
λιστ' αὗται εἰσὶν ἔτι μᾶλλον δυσνόητοι, ὅταν
τελῶνται ὑπὸ τῶν ὀργάνων τοῦ ἀνθρώπου, διότι
τότε παρίστανται ἡμῖν ποικιλόταται, προερχό-
μεναι ἐκ τῆς κορωνίδος οὕτως εἰπεῖν πάσης τοι-
αύτης πολυσυνθέτου καὶ ἐν τῇ φύσει ὑπαρχούσης
μηχανῆς. Καὶ ὅμως ὁ ἄνθρωπος, προικισθεὶς διὰ
τῶν δύο ὀφθαλμῶν, τῶν δύο τούτων θυρῶν τοῦ
πνεύματος αὐτοῦ, οὐ μόνον ἐθαύμασε τὴν ποι-
κιλίαν τῶν προϊόντων τῶν παραγομένων διὰ
τῶν ἐνεργειῶν τούτων, ἀλλὰ καὶ ἐζήτησε νὰ μά-
θῃ τὸν τρόπον καὶ τὰς αἰτίας ὧν ἔνεκα αὗται
συμβαίνουν, κατὰ τὴν συμβουλὴν τοῦ προγόνου
ἡμῶν καὶ ἐνδόξου διδασκάλου Ἀριστοτέλους, ἐγ-
καταλείψαντος τὴν ῥῆσιν· «οὐδὲν ἐν τῷ νῷ ὃ μὴ
πρότερον ἐν τῇ αἰσθήσει.»

Τὴν συμβουλὴν ταύτην ἀκολουθῶν καὶ ἐγὼ,
ἀναγκάζομαι σήμερον, διὰ νὰ παρέξω ὑμῖν εὐ-
νοήτους τινες γνώσεις περὶ γάλακτος, νὰ περι-
γράψω ἐν ἀρχῇ μὲν τὰς φυσικὰς καὶ χημικὰς
ιδιότητάς τοῦ γάλακτος καὶ τὸν τρόπον τῆς πα-
ραγωγῆς αὐτοῦ, εἰτα δὲ νὰ ἐκθέσω τὴν χρησιμότη-
τά καὶ τὴν βλαβερὰν ἐπιρροὴν τοῦτου ἐφ' ἡμῶν
νομίζω δ' ὅπως περιττὸν νὰ ποιήσω λόγον περὶ
τῶν νοθεῶν αὐτοῦ καὶ ἐπομένως περὶ τοῦ τρό-
που τῆς ἀνευρέσεως αὐτῶν.

Ι

Α'. Πάντες γινώσκετε ὅτι τὸ γάλα, τὸ ὁποῖον
χρησιμεύει εἰς τὸν ἄνθρωπον ὡς τροφή, προέρ-
χεται ἀπὸ τὴν γυναῖκα, τὴν προβάτινα,
τὴν αἶγα, τὴν ἀγελάδα καὶ σπανίως ἀπὸ τὴν
ὄνον καὶ τὴν ἵππον, καὶ μόνον ὅταν χρησιμεύῃ
ὡς φάρμακον· ὅτι τὸ γάλα τοῦτο ἔχει χρῶμα
λευκὸν καὶ ἀδιαφανές (γαλακτώδες), καὶ μᾶλλον
μὲν λευκὸν τὸ τῆς προβάτου καὶ αἰγός, ὑπο-
κυανίζον δὲ τὸ τῆς γυναικός, ὄνου καὶ ἀγελάδος·
προσέτι ἔχει γεῦσιν ἐλαφρῶς γλυκεῖαν καὶ εὐά-

δι' αὐτοῦ τὴν τροφαλίδα ἢ κοινῶς μυζήθραν,¹ ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ παρασκευάζῃ τὸ δξύγαλα ἢ κοινῶς γιαγούρτιον πρὸς διάκρισιν τοῦ δξυνισμένου γάλακτος. Καὶ εἰς μὲν τὴν πρώτην περίστασιν λαμβάνει ποσότητα γάλακτος, θερμαίνει ὀλίγον καὶ κατὰ τὴν θέρμασιν χέει τὴν πυτίαν καὶ ἀναπαράσσει τὸ μίγμα, μέχρις οὗ ἅπασα ἡ τυρία παγῇ καὶ παράξῃ μάζας μεγάλας, λευκάς καὶ στερεάς, τὸν κληθέντα χλωρόν τυρόν, ἐκθλιβούσας ὑγρὸν ὑποκύανον, τὸν ὀρρόν ἢ τυρόγαλα· ἐφεξῆς λαμβάνει τὸν ἐκθλιβέντα τοῦτον ὀρρόν, τὸν ἐνέχοντα εἰσέτι μέρη τινα τυρίας μὴ παγείσης, βράζει αὐτὸν, μέχρις οὗ ἐπέλθῃ ἡ πῆξις ἀπάσης τῆς ἐν τούτῳ ὑπαρχούσης τυρίας, καὶ ποιεῖ ἑτέρας μάζας μικρότερας καὶ λευκάς, τὴν δὴ κληθεῖσαν τροφαλίδα ἢ μυζήθραν, ἐγκαταλιμπανούσας τὸ ἄνευ γάλα καὶ βουτύρου τυρόγαλα, ἢ ὀρρόν γάλακτος. Εἰς δὲ τὴν δευτέραν περίστασιν λαμβάνει ἐπίσης ποσότητα γάλακτος, βράζει ἐπὶ ἱκανὴν ὥραν καὶ μετὰ ταῦτα χέει ὀλιγίστην ποσότητα ἐλαφροῦ ὀξέος (τοῦ ὁποῦ τῶν λειμωνίων ἢ τῆς διαλύσεως τρυγικοῦ ὀξέος κτλ.) ἵνα ἐπιβοηθήσῃ τὴν ὀξείαν ζύμωσιν, εἴτα ἀφίνει τοῦτο ἥρεμον ἐπὶ πολλὰς ὥρας, μέχρις οὗ ἀναπτυχθῇ τὸ ἐκ τῆς ζύμωσης ταύτης γαλακτικὸν δξύ καὶ πῆξῃ ἅπασαν τὴν τυρίαν εἰς μάζας μικράς καὶ λευκάς, μὴ ἱκανὰς ν' ἀποθλιψῶσι τὸ βούτυρον καὶ τὸν ὀρρόν ἀλλὰ διατηρούσας αὐτὰ, τὸ κοινῶς γιαγούρτιον ἢ δξύγαλα.

Γ'. Τὸ γάλα τοῦτο παρασκευάζεται ἐντὸς τῶν μαστῶν τῶν ζώων, ἀδενωδῶν τινῶν ὀργάνων αὐτῶν, εἰς ὠρισμένην ἐποχὴν. Καὶ διὰ νὰ ἐννοήσῃτε τίνι τρόπῳ παρασκευάζεται ἐντὸς αὐτῶν, δεόν νὰ μάθητε τὴν κατασκευὴν τούτων, ὅτι δηλ. οἱ ἀδένες οὗτοι εἰσὶ κοῖλοι χώροι, οἵτινες συνεκστομοῦνται εἰς ἴδιον ὀχετὸν, τὸν ἐκφορητικὸν αὐτῶν ἀγωγόν, καὶ περιαλείφονται κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν αὐτῶν ἐπιφάνειαν διὰ τινος ὑμέλους, συνισταμένου ἐκ πληθὺς ἀσκιδίων (κληθέντων ἀδενωδῶν κυτταρίων) καὶ πολυπληθῶν λεπτοτάτων ἀγγείων, προσκομιζόντων εἰς ταῦτα ἀφθονον αἷμα.

Κατὰ τὴν ὠρισμένην ταύτην ἐποχὴν, ἀρχομένην περὶ τὸ τέλος τῆς κυήσεως, συμβαίνει ἕνεκα ἀγνώστου αἰτίας συνόρμησις αἵματος εἰς τὰ ἀγγεῖα τοῦ ὑμέλου τῶν ὀργάνων τούτων· ἕνεκα δὲ ταύτης τελεῖται ἀφθονωτέρα ἐξάγγισις τοῦ ὀρροῦ τοῦ συνορμήσαντος ἐκεῖ αἵματος, ἢ ὅποια ἐπιφέρει οὐ μόνον ταχυτέραν τὴν ἐξόγ-

1. Ἀς μὲ συγκληρώσῃσι οἱ ἀναγνώσται, καὶ μάλιστα οἱ περὶ τὴν ἑλληνικὴν φιλολογίαν ἀσχολούμενοι, νὰ καλέσω τὴν μυζήθραν τροφαλίδα καὶ τὸ γιαγούρτιον δξύγαλα, διότι μὴ τὴν ἀλήθειαν δὲν γνωρίζω τί ἄλλο σημαίνει ἡ τροφαλίς τῶν ἀρχαίων καὶ τίνος ἕνεκα διέκρινον αὐτὴν τοῦ χλωροῦ τυροῦ, καὶ διότι τὸ δξύγαλα δὲν σημαίνει τὸ ὑπὸ τῶν νεωτέρων ὀξυνον ἢ δξυνισμένον γάλα τὸ κατὰ φύσιν παραγόμενον, ἀλλὰ τὸ γιαγούρτιον τὸ διὰ τῆς τέχνης δξύ παρασκευαζόμενον, ὡς τὸ δξύποτον διαφέρει τοῦ δξύνου ποτοῦ.

κωσιν τῶν ἀδενωδῶν ἀσκιδίων καὶ τὴν ἀπόπτωσιν αὐτῶν, ἀλλὰ καὶ ἀφθονον τὴν ἐκχυσιν καὶ μεταβολὴν τοῦ ὑπολοίπου ὀρροῦ τοῦ τοιούτου αἵματος καὶ τὴν σώρευσιν αὐτοῦ σὺν τοῖς ἀσκιδίσις ἐντὸς τῶν κοίλων χωρῶν τῶν ἀδένων πρὸς σχηματισμὸν τοῦ γάλακτος· τρυτέστιν ἡ λίαν ταχέως ἐπερχομένη ἐξόγκωσις τῶν ἀδενωδῶν ἀσκιδίων προκαλεῖ οὐχὶ τὴν θρεπτικὴν μεταβολὴν αὐτῶν, ἀλλὰ τὴν λιπώδη τροποποίησιν τοῦ περιεχομένου τούτων, (τὴν κληθεῖσαν ὑπὸ τῶν ἱατρῶν λιπώδη διήθησιν), καὶ συνάμα ἐπάγει τὴν ἐκπτώσιν καὶ τὴν συσσώρευσιν αὐτῶν ἐντὸς τῶν κοίλων χωρῶν τῶν ἀδένων, ὥστε τὰ ἀδενώδη ταῦτα ἀσκίδια κατὰπληρὰ λίπους ἀποπίπτουσι καὶ συσσωρεύονται ἐντὸς τῶν κοίλων χωρῶν τῶν ἀδένων· πρὸς τούτοις τὸ λοιπὸν μέρος τοῦ ἐξαγγισθέντος ὀρροῦ τοῦ αἵματος μεταβάλλεται διὰ τοῦ δξυγόνου τοῦ ἀέρος ἀπὸ ὀρροῦ αἵματος εἰς ὀρρόν γάλακτος (τῇ τροποποιήσει τῆς ἐν τούτῳ ὑπαρχούσης ἰνίας εἰς τυρίαν), ἐκχέεται ἐντὸς τῶν κοίλων χωρῶν τῶν ἀδένων, μίγνυται μετὰ τῶν λιπωδῶς διηθημένων καὶ ἐκεῖ συσσωρευθέντων ἀσκιδίων, καὶ οὕτω ἀποτελεῖ τὸ γάλα. Τούτων οὕτως συμβαινόντων ἐκκρίνεται τὸ μίγμα τοῦτο, τὸ ἐνέχον τὰ ἀδενώδη ἀσκίδια ὡς γαλακτοσφαίρια καὶ τὸν ὀρρόν τοῦ αἵματος ὡς ὀρρόν γάλακτος, διὰ τοῦ ἐκφορητικοῦ ἀγωγοῦ τοῦ ἀδέρος, καὶ χρησιμεύει πρὸς τὴν θρέψιν τοῦ νεωστὶ γεννηθέντος ὄντος.

Μὴ ἀπορήσετε λοιπὸν, ὡ ἀγαθοὶ ἀναγνώσται, ὅταν παρατηρήτε ὅτι τὸ γάλα χρησιμεύει ὡς πρώτη τροφή τοῦ ἀνθρώπου, διότι τὰ συστατικὰ αὐτοῦ ἐπ' ὀλίγον διαφέρουσι τῶν συστατικῶν τοῦ αἵματος τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ προωρισμένου πρὸς τὴν θρέψιν τοῦ σώματος τούτου· οὐδὲ λησμονήσατέ ποτε τὰς ὑποχρεώσεις, τὰς ὁποίας ὀφείλετε εἰς τὰς μητέρας ὑμῶν, αἵτινες, καθ' ἣν ἐποχὴν σεῖς ἐρρίφθητε ἐν τῷ κόσμῳ μικροὶ, γυμνοὶ καὶ ἀδύνατοι, σὰς παρέλαβον εἰς τὰς ἀγκάλας των, σὰς περιέθαλψαν εἰς τοὺς κόλπους των καὶ σὰς προσέφερον τὸ αἶμά των ὅπως σὰς διαθρέψωσι.

¹ Ἐπειτα τὸ ὄλος.

Κ. Π. ΔΗΜΗΤΡΙΟΥ.

Ο ΤΑΜΕΡΛΑΝΟΣ ΚΑΙ Ο ΜΥΡΜΗΞ

Ὁ μέγας τάρταρος κατακτητὴς Ταμερλάνος, ὅτε κατὰ τὸ ἔτος 1397 εἶχεν εἰσβάλει μετὰ φοβεροῦ στρατοῦ εἰς τὰς Ἰνδίας, περιεκυκλώθη ἐξαφνα αὐτὸς καὶ μέρος τῶν στρατευμάτων του, ἅμα διελθὼν τὰ ὄρη τὰ ὅποια διαχωρίζουσι τὰς Ἰνδίας ἀπὸ τοῦ Ἀφγανιστάν, ὑπὸ τῶν Ἰνδῶν. Οἱ στρατιῶται καταληφθέντες ὑπὸ πανικοῦ φόβου διεσκορπίσθησαν, καὶ αὐτὸς δὲ ὁ κατακτητὴς δὲν ἠδυνήθη νὰ σωθῇ εἰμὴ χάρις εἰς τὴν ταχύτητα τοῦ ἵππου του.

ΕΞΗΓΗΣΙΣ ΤΩΝ ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ

14.— Διὰ τί ἡ γάτα τρίβει διὰ τῶν ποδῶν της τὰ πόδια της ὅταν μέλλῃ νὰ βρέξῃ;

Αἱ τρίχες ἐν γένει εἶναι ὑγροσκοπικαί, δηλ. ἀπορροφῶσιν εὐκόλως τὴν ὑγρασίαν τῆς ἀτμοσφαίρας. Ὅταν μέλλῃ νὰ βρέξῃ, ἡ ἀτμοσφαῖρα περιέχει πολλοὺς ἀτμοὺς ὕδατος ἐν ἀοράτῳ καταστάσει, τοὺς ὁποίους ἀπορροφῶσιν αἱ τρίχες τοῦ ζώου τούτου· γίνονται δὲ οὕτω πρόξενον κινήσεως· διὰ τοῦτο δὲ ἡ γάτα ξύεται. Πολλοὶ ἄνθρωποι αἰσθάνονται διὰ τὸν αὐτὸν λόγον κινήσεως ἀνυποφόρους κατὰ τὴν κεφαλὴν, προμηνύοντας βροχὴν.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

*. Ἐάν τὸ δέκατον μόνον μέρος τῶν φροντίδων, ὅσας λαμβάνομεν καθ' ἑκάστην διὰ νὰ ἔχωμεν ἄρτον καλὸν καὶ καλὴν τράπεζαν, ἀφιερώνετο εἰς τὴν βελτίωσιν τῆς ἰδίας ἡμῶν οἰκογενείας, πρὸ πολλοῦ ὁ κόσμος ὅλος θὰ ἦτο τέλειος. (Οὐάβρων.)

*. Ὑπερασπίζου τὰ δίκαιά σου, ἀλλὰ μετὰ γαλήνης καὶ πραότητος. Ὁ ἀναδρασμὸς ὑπερβολικοῦ θυμοῦ, ἡ ἀλαζονικὴ ἰσχυρογνωμοσύνη, ἡ μανία τοῦ νὰ θέλῃ τις νὰ ἔχῃ δίκαιον πάντοτε, καὶ τὸ τῆς ἀντιρρήσεως πνεῦμα, οὐδὲν ἔχουσιν ὠφέλιμον ἀποτέλεσμα, ἀπ' ἐναντίας δὲ αὐξάνουσι τὸν θυμὸν τῶν ἄλλων διὰ τῆς ἐναντιότητος αὐτῶν, καὶ προσθέτουσιν ἀδικίαν ἐπ' ἀδικίας. Ἴσως διαλογιζόμενος λέγεις κατὰ νοῦν· «Καλὰ καὶ ἅγια ταῦτα· ἀλλὰ δύναμαι νὰ χαλιναγωγῶ πάντοτε ἐμαυτόν; Οὐχὶ πάντες δύνανται νὰ κρατῶσι τὸν λόγον αὐτῶν, ὅταν ὑπὸ τῆς ἀγανακτήσεως κυριεύονται.» Ἐγὼ ὅμως σοὶ ἀποκρίνομαι· «Ὁ ἄνθρωπος πολλὰ δύναται, ὅταν σπουδαίως θέλῃ.» Ἀναντιρρήτως δὲ ἕκαστος δύναται νὰ γίνῃ κρείττων τῶν ὁρμῶν αὐτοῦ, ἐάν λάβῃ σταθερὰν πρὸς τοῦτο ἀπόφασιν. Καὶ σὺ δύνασαι νὰ περιστείλῃς τὴν γλώσσαν σου. Καὶ ὄντως, δὲν περιστέλλεις αὐτὴν, παρουσιαζόμενος ἐνώπιον ἐκείνων, οἵτινες σοὶ ἐπιβάλλουσι σέβας; Οὕτως ἄρα, ἄνδρ, δεικνύεις τὴν ἀνδρίαν σου μόνον πρὸς τοὺς ἀδυνάτους, ἢ πρὸς ἐκείνους, οὓς ἀκινδύνως καταφρονεῖς, ἐνώπιον δὲ τῶν μεγάλων καὶ τῶν ἰσχυρῶν ἀντὶ θυμοῦ αἰσθάνεσαι φόβον. (Zschokke.)

*. Ὁ ἀπερίσκεπτος καὶ ἀκαίριος ζῆλος ὁμοιάζει ἄνθρωπον, ὅστις ἐξεγείρει ἄρρωστον κοιμώμενον, ἵνα ἐρωτήσῃ αὐτὸν πῶς ἔχει.

Σ.

ΥΓΙΕΙΝΗ

Θέρμανσις τοῦ κοιτῶνος τῶν ἀρρώστων.

Τὸν χειμῶνα εἶναι ἀναγκαῖον, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, νὰ θερμαίνεται προσηκόντως τὸ δωμάτιον ἐν ᾧ διακίτταται ὁ ἀρρώστος· ὁ καταλληλότερος δὲ τρόπος τῆς θερμάνσεως εἶναι ὁ διὰ πηλίνης θερμάστρας. Αἱ σιδηρεῖς θερμαίνουσι μὲν ταχέως, ἀλλὰ καὶ ταχέως καταψύχονται· πρὸς τούτοις ἡ θερμότης ἡ ἐκ τῶν σιδηρῶν δὲν διανέμεται ἐξίσου ἐφ' ὅλον τὸ δωμάτιον· τὸυναντίον δὲ, αἱ πῆλιναι θερμαίνουσι μὲν βραδύτερον, ἀλλ' ἡ ἐξ αὐτῶν θερμότης εἶναι ἡπιωτέρα καὶ διαδίδεται ὁμαλωτέρα ἐν τῷ κοιτῶνι καὶ διαμένει ἐπὶ μακρότερον χρόνον.

Πύραυρα (μαγκάλια) πρὸς θέρμανσιν εἶναι ἀπολύτως ἀπορρίπτέα ὡς βλαβερὰ.

Ἐν ταῖς πλείσταις τῶν περιστάσεων καλὴ καὶ εὐάρεστος θερμοκρασία ἐν κοιτῶνι ἀσθενῶν εἶναι ἡ μέχρι δεκατεσσάρων ἢ δεκαπέντε μοιρῶν κατὰ τὸ τοῦ Ρεωμύρου θερμόμετρον, ἢ δεκαοκτὼ μέχρι δεκαεννέα κατὰ τὸ τοῦ Κελσίου. Φροντίς δὲ τοῦ νοσοκόμου εἶναι ὅπως ἡ θερμοκρασία αὕτη διατηρῆται, εἰ δυνατόν, ὁμοίᾳ νύκτωρ τε καὶ ἡμέρας ἄνευ μεγάλων καὶ αἰφνιδίων μεταβολῶν. Εἰς ἐξαιρετικὰς τινας περιστάσεις, ἂν ᾖναι χρεῖα ὑψηλοτέρας ἢ ταπεινοτέρας θερμοκρασίας, ὀρίζεται αὕτη ὑπὸ τοῦ ἱατροῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἐκ τῆς τεχνητῆς θερμάνσεως ὁ ἀὴρ τοῦ δωματίου γίνεται ξηρότερος, ἡ δὲ ξηρότης αὕτη εἰς τινας ἀσθενείας βλάπτει τὸν ἀρρώστον, διὰ τοῦτο τίθεται, ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ, ἐπὶ τῆς θερμάστρας ἀγγεῖον πληρὲς ὕδατος, ὅπως ἡ ἐξάτμισις τούτου ἀναπληροῖ τὴν ἀναγκαίαν τοῦ ἀέρος ἐργασίαν.

Ὁ κ. Ν. Μελισσιδης, ἀνώτερος ὑπάλληλος τῆς Ἑθνικῆς Τραπεζῆς, πρὸ πολλῶν δὲ ἐτῶν εὐδοκίμως διδάσκων τὴν διπλογραφίαν, ἐφιλοπρόνησεν ἐγχειρίδιον ἐμπορικῆς ἀριθμητικῆς, περιεχομένης πλείστας συντόμους μεθόδους πρὸς λύσιν τῶν ἀριθμητικῶν προβλημάτων, τῶν ἀναγομένων εἰς τὸ ἐμπόριον. Ἐκ τῆς ἀριθμητικῆς ταύτης, ἥς εὐμενῶς ἀνεκοινώθη ἡμῖν τὸ χειρόγραφον, σκοποῦμεν νὰ καταχωρίσωμεν ἐν τῇ Ἑστίᾳ χρησίμους τινὰς συντομίας ἐπὶ τῶν ἀριθμητικῶν πράξεων καὶ τῶν ἐμπορικῶν ὑπολογισμῶν, εὐχόμεθα δὲ ταχέως νὰ ἴδῃ τὸ φῶς τῆς δημοσιότητος τὸ ὅλον ἔργον.

Πρακτικὸν κλάδον τῶν ἀνθρωπίνων γνώσεων ἀπεκάλεσε συγγραφεὺς τις τὴν ἀριθμητικὴν διάστημα· δὲ οἰκονομολόγος, ὁ Joseph Garnier, λαλῶν περὶ τῶν ἐμπορικῶν καὶ τραπεζικῶν ὑπολογισμῶν, προσθέτει· «Ἡ μεθοδικὴ σπουδὴ τῶν ἀρχῶν καὶ τῶν κανόνων τῶν ὑπολογισμῶν τούτων εἶνε ἀρίστον μάθημα πρακτικῆς λογικῆς, ἀρμόδιον πρὸς ἐπιδόρθησιν τῶν ἰδεῶν, πρὸς μόρφωσιν τῆς κρίσεως καὶ πρὸς ἀνάπτυξιν τοῦ λογιστικοῦ πνεύματος, ὅπερ, συνδυαζόμενον μετὰ τῶν φιλολογικῶν καὶ οἰκονομικῶν γνώσεων, παρέχει τὸ προνοητικὸν πνεῦμα, ἐξ οὗ πηγάζει ἡ εὐπορία καὶ ἡ ἠθικότης τῶν οἰκογενειῶν.»

Σ. τ. Δ.

ΩΦΕΛΙΜΟΙ ΓΝΩΣΕΙΣ

Δοκιμὴ προσθέσεως.

Διὰ νὰ βεβαιωθῶμεν περὶ τῆς ὁρθότητος τῆς

προσθέσεως (ὁσάκις μάλιστα σύγκειται ἐκ πολλῶν κατὰ στήλην ἀριθμῶν) δὲν ἐξελέγχομεν αὐτὴν δι' ἀφαιρέσεως τῶν ἀθροισμάτων (κατὰ τὸν κοινὸν τρόπον), διότι τότε θέλομεν κάμει μερικὰς ἀφαιρέσεις διπλασίας τῶν στηλῶν τῆς προσθέσεως, ἀλλὰ δι' ἄλλου τρόπου προσθέσεως συντόμου ἐξακριβοῦμεν τὴν τελεσθεῖσαν πράξιν, ἀρχόμενοι ἐξ ἀριστερῶν (δηλαδὴ ἀπὸ τὰς μονάδας τῆς ἀνωτάτης τάξεως)· γράψαντες δὲ τὸ ἄθροισμα ἐκάστης στήλης χωριστὰ, καὶ κατὰ κλίμακα ἀπὸ κορυφῆς μέχρι βάσεως, ἀθροίζομεν αὐτὰ ἔπειτα καὶ εὐρίσκομεν τὸ αὐτὸ ὅλικόν ἄθροισμα.

Πρὸς ἐξέλεγχιν π. χ. τῆς κατωτέρω προσθέσεως τῶν 12 ἀριθμῶν ἀρχόμενοι ἐξ ἀριστερῶν προσθέτομεν τὴν πρώτην στήλην τῶν δεκάδων τῆς χιλιάδος, καὶ εὐρόντες τὸ ἄθροισμα 19, γράφομεν αὐτό· ὁμοίως τὸ ἄθροισμα τῆς στήλης τῶν χιλιάδων 40 (χωρὶς νὰ ἔχωμεν κρατούμενα τῆς προηγούμενης στήλης) γράφομεν ὑποκάτω τοῦ ἀριθμοῦ 19 εἰς σχῆμα κλίμακος, προχωροῦντες ἀριστερὰ κατὰ ἐν ψηφίον· κατὰ τὴν αὐτὴν τάξιν γράφομεν τὸ ἄθροισμα τῶν ἐκατοντάδων 60, τὸ τῶν δεκάδων 61, καὶ τὸ τῶν μονάδων 63, ἀθροίσαντες δὲ ταῦτα εὐρίσκομεν τὸ αὐτὸ ὅλικόν ἄθροισμα 236673.

Πρόσθεσις :

67248		Δοκιμὴ :	
3456	ἄθροισμα α'	στήλης	19 ἐξ ἀριστερῶν
1478	» β'	»	40
10844	» γ'	»	60
7956	» δ'	»	61
10836	» ε'	»	63
5262			
6458		ὅλικόν	236673 ^α
4575			
92578			
25982			
236673			

α Δοκιμὴ κατὰ τὸν κοινὸν τρόπον :
κεφάλαιον ὡς ἄνω 236673
ἄθροισμα α' στήλης 49

	046
» β' »	40
	066
» γ' »	60
	067
» δ' »	61
	063
	63
	00